

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Postoj české společnosti k trestu smrti

Czech attitude toward capital punishment

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Mgr. Jana Poláčková

Autor:

Kateřina Stloukalová

Praha 2020

Poděkování

Chtěla bych poděkovat paní Mgr. Janě Poláčkové za pomoc, cenné rady a odborné vedení při zpracování bakalářské práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Postoj české společnosti k trestu smrti“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne:

Kateřina Stloukalová

Anotace:

Tato bakalářská práce poskytuje ucelený pohled na novodobou historii trestu smrti na českém území. Vysvětluje pojem trestu a vývoj absolutního trestu. Podrobně popisuje vybrané způsoby usmrcování napříč historií až do dnešního dne. Zabývá se spory a argumenty pro a proti hrdelnímu trestu. Závěrečná část je věnována zpracování dotazníkového šetření, jehož výsledky naznačují trendy v dnešní české společnosti.

Klíčová slova

absolutní trest, trest smrti, trest, odsouzený, pachatel

Anotation:

This bachelor thesis provides a comprehensive view of modern history of the death penalty in the Czech lands. It explains the concept of punishment and the development of the capital punishment. It describes selected methods of executions throughout history to this day in detail. It observes disputes and arguments for and against the capital punishment. The final part is devoted to the elaboration of a survey, the results of which indicate trends in today's czech society.

Keywords:

capital punishment, death penalty, punishment, convict, criminal offender

Obsah

Úvod.....	1
TEORETICKÁ ČÁST.....	3
1. Trest.....	3
1.1. Trest z hlediska trestněprávního	3
1.2. Účel trestu	3
1.3. Účel trestu v trestním zákoníku	4
2. Druhy trestu smrti	5
2.1. Zvěř.....	5
2.2. Ukřižování	7
2.3. Upálení.....	8
2.4. Ukamenování	9
2.5. Pověšení	10
2.6. Setnutí hlavy	11
2.7. Gilotina	12
2.8. Zastřelení	13
2.9. Plynová komora	14
2.10. Elektrické křeslo.....	15
2.11. Smrtící injekce	16
3. Argumenty pro	18
3.1. Odstrašující účinek	18
3.2. Odplata.....	18
3.3. Pojistka ochrany společnosti.....	19
3.4. Finanční stránka.....	20
4. Argumenty proti	21
4.1 Nemoralita	21
4.2 Justiční omyly	21
4.3 Zneužití a diskriminace.....	22
4.4 Menší utrpení než doživotní vězení	22
5. Historie trestu smrti na českém území	23
6. Shrnutí.....	26
PRAKTICKÁ ČÁST	27

Metoda výzkumného šetření.....	27
Cílová skupina	27
7. Dotazníkové výsledky a jejich interpretace	29
8. Shrnutí dotazníku	37
9. Názory odborníků.....	38
Závěr.....	47
Seznam příloh.....	51

Seznam zkratek

Stb – Státní Bezpečnost

VP – Vojenská policie

OKTE – Oddělení kriminalistické techniky a expertiz

PČR – Policie České republiky

Úvod

Trest smrti je velké téma aktuální během všech lidských epoch napříč všemi kontinenty a společnostmi. Nehledě na to, zda je v dané zemi užíván nebo před jak dlouhou dobou byl zrušen, stále kolují a budou probíhat diskuze o tom, jestli hrdelní trest znovu zavést, či ne. Není divu, trest smrti je nejvyšším možným trestem vůbec, měl by se udávat za ty nejhorší spáchané trestné činy a slouží k ochraně společnosti a odstranění nenapravitelného pachatele.

Stejně jako další témata týkající se smrti (hlavně eutanázie a interrupce), je trest smrti často považován za kontroverzní, vyvolávající mnoho emocí a rozporuplných názorů. Každý člověk si na něj tvoří názor individuálně, dle svých priorit. Někteří lidé se rozhodují zejména na základě logiky, někteří na základě svého náboženství a jiní dle toho, co jim radí jejich morální hodnoty.

Společně s polemikami na téma zrušení nebo zavedení trestu smrti vyvstávají velmi důležité otázky týkající se omylnosti justičního systému, humánnosti této metody, formy, provedení, atd. Tomuto je věnována hlavně praktická část bakalářské práce, kde je na tyto témata dotazován vzorek české společnosti.

Účelem praktické části je zmapovat názor české společnosti na trest smrti, popřípadě jak by se stavěla k jeho znovuzavedení. K tomuto účelu je sestaven dotazník, který obsahuje otázky týkající se ne jenom názoru přímo na trest smrti, ale i na jeho nejvhodnější provedení, atd.

Cílem této práce není obsáhnout celé téma trestu smrti, neboť je to téma tak rozsáhlé, že to snad ani není možné. Snahou práce je čtenáři poskytnout základní informace o druzích absolutního trestu napříč historií až dodnes. Tomuto jsou zasvěceny první dvě kapitoly. V další kapitole jsou rozebrány hlavní argumenty pro a proti. Zde nejde o snahu přesvědčit čtenáře o souhlasu či nesouhlasu s trestem smrti, nýbrž přednést mu nejznámější a často opakované argumenty zastánců a odpůrců, aby mohl problematiku komplexně uchopit a vidět, že v podstatě na každý argument existuje i protiargument.

Bakalářská práce je rozčleněna do dvou částí. První část se zabývá teorií, jak již bylo popsáno v předchozích odstavcích. Druhá část na tuto teoretickou navazuje, doplňuje ji. V té je hlavním cílem pohled ze strany praktické. Řada průzkumů, které již ve společnosti proběhly, ukazují, že společnost se v názoru na trest smrti dramaticky rozchází. Dle mého názoru jde o tak závažné téma, že by o znovuzavedení neměla rozhodovat široká veřejnost,

která má o trestu smrti pouze základní informace a rozhoduje se spíše na základě emocí a výchovy. Měli by o věci rozhodovat odborníci, kteří s problematikou pracují a rozumí jí.

Z tohoto důvodu jsem si dovolila do závěru praktické části (kapitola 8) vložit několik odborných názorů. Jsou zde zmíněny další důležité argumenty nebo příklady za jakých podmínek, by byli tito odborníci pro znovuzavedení trestu smrti.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Trest

1.1. *Trest z hlediska trestněprávního*

Trest, ať už jakýkoliv, ukládá soud na základě právoplatného rozhodnutí a v souladu s trestním zákoníkem. Stát jasně definuje, jaké jednání vyžaduje a jaké zakazuje. Sankce slouží k potrestání jedince, který se provinil překročením hranice zákona, a tím ohrozil společnost a její členy. Forma a obsah trestního práva ve všech historicky známých formách státu vždy odpovídaly a odpovídají funkcím státní moci, která se starala a stará v první řadě o to, aby důležité společenské vztahy (vlastnické, hospodářské, osobní, atd.) byly chráněny trestněprávními sankcemi, mezi kterými nepochybně vždy dominoval trest smrti, jakožto nejpřísnější a absolutní trest.¹

1.2. *Účel trestu*

Účelů trestu je více. Mezi ty nejdůležitější patří, jak bylo předesláno dříve, ochrana společnosti. Do této ochrany by se dala započítat i preventivní složka trestu neboli odstrašující účinek. To v praxi znamená, že možnost udělení sankce za určitý protiprávní čin by měla potenciální pachatele motivovat, aby tento čin nespáchali právě pod pohrůžkou následujícího trestu. V případě, že přečin spáchali a byli potrestáni, by měla odrazovat tyto jedince od opakování jejich protiprávního jednání.²

Vedle účelu preventivního a ochranného jde také o kompenzaci v prospěch poškozeného. Spácháním trestného činu na někom jiném se naruší jakási rovnováha ve společnosti. Spravedlivým potrestáním pachatele by se tato rovnováha měla navrátit. V obecné rovině se může jednat o odstranění škody nebo odškodnění v určité výši poškozené věci. Pokud by šlo o zločin závažnější, třeba ublížení na zdraví či dokonce vraždu, ukládají se tresty nejvyšší. Sankcí za vraždu je v některých státech trest smrti, v jiných pouze trest odnětí svobody v různém rozsahu. Z hlediska ochrany společnosti je trest smrti nejdokonalejší

---

¹ JUDR. VICHÉREK, Roman. Účel trestu. *Epravo.cz* [online]. Praha 1: Epravo.cz, 2013 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>

² Právo a terénní sociální práce. *Člověk v tísní* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2012 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <http://www.clovekpravu.cz/trestni-pravo-aktualizovano-k-112012-452/trestni-pravo-hmotne-455/obecna-cast-zakladni-pojmy-a-pravidla-trestniho-prava-458/tresty-a-jejich-ucel-668>

nástroj, neboť jako jediný opravdu zaručuje eliminaci pachatele a zajišťuje, že již žádný další zločin nespáchá.

Trest by měl mít také výchovný charakter. Pachatel si uvědomí škodlivost svého jednání, nelibost společnosti, a že za své jednání musí nést zodpovědnost. Toto by mělo v ideálním případě vést k nápravě a nabytí respektu k dodržování právního řádu. V opačném případě, pokud pachatel pokračuje v páchání trestné činnosti, by měla společnost přistoupit k použití tvrdších prostředků k nápravě.³

1.3. Účel trestu v trestním zákoníku

„Účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti. Výkonem trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost.“⁴ Takto je definován účel trestu v právním řádu České republiky účinném od 1. 1. 1962 do konce roku 2009.

V novém zákoníku již účel přesně definován není.

---

³ JUDR. VICHÉREK, Roman. Účel trestu. *Epravo.cz* [online]. Praha 1: Epravo.cz, 2013 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>

⁴ Ust. § 23 zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

2. Druhy trestu smrti

Pro odstranění lidí, kteří vystoupili proti právu někoho jiného, se užíval nespočet druhů zbavení života. V této oblasti byli lidé opravdu tvořiví, a pokud nahlédneme do minulosti, zjistíme, jak děsivé metody byli lidé schopni vymyslet. Tenkrát byla ještě hlavním motivem pomsta, tresty tedy byly mnohdy založené na nenávisti a pro trestaného měly zajistit hodiny i dny bolesti a utrpení. Později s nástupem nových zákoníků a práv občanů se tresty změnilly. Staré tresty byly označeny za nehumánní. Oproti tomu se nové tresty nesnažily držet obviněného déle při životě, aby cítil bolest, ani se nesnažily ho co nejvíce ponižít. Ale než k tomuto došlo, trvalo to i několik set let. V následujících kapitolách budou rozebrány jak historické tresty, které byly v moderní společnosti později odsouzeny, tak i způsoby usmrcení, které se v některých státech užívají dodnes.

2.1. Zvěř

Divoké šelmy, sloni, medvědi, býci, krokodýli, žraloci, piraně, koně, vlci, hyeny, psi, velbloudi, hadi, kočky, draví ptáci, krysy, ale i mravenci. Škála zvířat využívaných lidmi k exekuci je opravdu pestrá. Každé zvíře sloužilo k jinému způsobu, ale účel byl jediný – usmrcení.

Není těžké si představit, k čemu došlo například při zavření odsouzeného do arény se lvem či tygrem, nebo při jeho vhození do řeky plné krokodýlů nebo piraň. Koni byli využíváni k udupání Germány, Francouzi i Angličany a sloni se používali v Indii. V Asii a Africe zase velbloudi. Krokodýli se používali k popravě odsouzených například v Egyptě.⁵

Římany a jejich amfiteátry, kde odsouzené popravovaly nejrůznější druhy zvířat, zná asi každý. „Být předhozen šelmám, to byla nejpotupnější, nejhanebnější smrt, která byla vyhrazena zlodějům, lupičům, uprchlým otrokům, později pak také křesťanům... tento trest je spojován s křesťany, ale nikdy nebyl jejich výsadou a jako tradiční způsob exekuce existoval dávno předtím, než se křesťané vůbec objevili.“⁶ Do amfiteátru byli postupně vpuštěni odsouzený s cedulí kolem krku, na které byl naznačen vykonaný zločin a potom

---

⁵ MONESTIER, Martin a Jindřich FRANCEK. *Historie trestu smrti: dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*. Vyd. 3. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Praha: Rybka, 1999, str. 20

⁶ tamtéž, str. 22

vyhladovělá šelma, která se postarala o popravu. Pro tyto účely se využívali výše zmínění vlci, hyeny, psi, býci, medvědi nebo divoké šelmy.

Dalším římským trestem bylo vhození do vody, kterému předcházelo přišíťi pytle se zvířetem na břicho. V tomto pytli se mohla objevit kočka, opice, had či jiné zvíře, které si snažilo vydobýt cestu ven přes tělo odsouzeného. Důsledkem tedy bylo rozsápání břicha a vnitřností. Tento trest se používal i jinde v trochu jiné formě. Na břicho či jinou část těla se připevnil kotlík s krysou a pod kotlíkem se rozdělal oheň. Krysa se snažila dostat před žárem a prokousávala si cestu „skrz odsouzeného“. Zde je shrnutí popisu čínského kata od Martina Monestiera z knihy Octava Mirbeaua Zahrada muk (1899), ze kterého běhá mráz po zádech:

„Krysa ve službách čínských katů.

Nahý odsouzenec poklekne, skloní záda k zemi a poté je přikován okovy kolem zápěstí, kotníků a krku. Do velkého hrnce s malým otvorem ve dně je vstrčena krysa. Doporučuje se nechat krysou několik dní vyhladovět, aby byla divočejší. Pak je hrnec přiklopen odsouzenci na zadnici, přičemž se dbá na to, aby hermeticky přiléhal a byl všude dobře utěsněn jako obrovitá léčivá baňka a tlustými řemeny byl upevněn k opasku obepínajícímu odsouzencův trup. Poté se do díry v hrnci vstrčí rozžhavený pohrabáč. Krysa bude dělat všechno proto, aby unikla rozžhavenému konci a oslnivému světlu tyče. Začne zmateně uskakovat, šplhat a pobíhat po stěnách hrnce, skákat a padat, přebíhat odsouzenci po zadku. Toho budou nejprve její pohyby lechtat, ale pak ho krysa začne škrábat a kousat svými ostrými zoubky a v zoufalé snaze najít únik přes rozdrásané a zkrvavené maso. Jenže úniku nenachází. Tedy alespoň v prvních okamžicích zmatku únik nenalezne. A šikovné a vytrvalé pohyby pohrabáče ji neustále pronásledují, ohrožují, ožehávají jí srst. Počínání odsouzence, jeho řev a cloumání zvyšují paniku krysy a ke všemu se připojí ještě opojná chuť jeho krve. Pod mučivými dotyky žhavého pohrabáče a rozjitřená bolestí svých popálenin nakonec krysa objeví únik, jediný přirozený únik. Začne si hrabat jakousi noru v odsouzencově řitním otvoru a pronikat do jeho těla, svými drápy a zuby bude cestu freneticky rozšiřovat a ve své snaze nepoleví. Zemře uštváním ve stejném okamžiku jako odsouzenec, který po půlhodině hrůzných muk vykrvácí, či spíše skoná nesnesitelným utrpením a šílenou bolestí.“⁷

---

⁷ MONESTIER, Martin a Jindřich FRANCEK. *Historie trestu smrti: dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*. Vyd. 3. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Praha: Rybka, 1999, str. 27

2.2. Ukřižování

Začátky techniky popravu ukřižováním se s největší pravděpodobností objevily u Asyřanů a Babyloňanů, v šestém století před našim letopočtem bylo praktikováno i Peršanů. Patrně měl tento způsob popravu náboženský význam. V této době byly oběti obvykle uvázány ke stromu nebo kůlu nebo byly rovnou zahroceným kůlem probodnuty. Kříže se používaly až od dob Římanů.⁸ Římané mají na svědomí nejslavnější popravu na kříži za celou historii světa, a to usmrcení Ježíše Krista.

Tento typ trestu smrti, který se užíval nejčastěji pro otroky, politické aktivisty, cizince a křesťany, měl sloužit jako prostředek nejen smrti, ale i velkého zahanbení. Většinou mu předcházelo bití, bičování a potupný průvod před lidmi, většinou bez oděvu. Oběť si často donesla trám (část kříže) na své popraviště, po přivázání na kříž, pokud ještě trestaný žil, následovalo další bití nebo i odřezávání částí těla. „Kříž, který se k tomuto trestu užíval, tvořily dvě nebo tři břevna, někdy i čtyři, pokud byla oběť ukřižována do čtverce. Některé kříže měly tvar písmene T, jiné X nebo Y. Kříž tvaru T se někdy používal v obrácené poloze, takže hlava odsouzeného směřovala dolů. Tento trest byl vyhrazen buřičům. Byl takto ukřižován apoštol Petr, prý na vlastní žádost, protože se pokládal za nehodna, aby byl ukřižován ve stejné poloze jako Kristus.“⁹ Ukřižování hlavou dolů se používalo, když byla půda mokrá a kříž bylo nutné zarazit hluboko do země, aby nespádl.

Existuje mnoho teorií o příčině smrti při ukřižování. Lze se ale shodnout na multifaktoriálním selhání organismu, ke kterému mohlo dojít již při mučení, nebo poté při pověšení. Na tomto se podílelo spoustu dalších faktorů jako například ztráta krve, nesnesitelná bolest, záněty, vyčerpání, aneurysmata, atd.

„Aby mohli ukřižování lépe prozkoumat (bez toho, aby někdo někoho zabil), němečtí vědci v 60. letech přivázali dobrovolníky zápěstím ke kříži a pak sledovali jejich respirační a kardiovaskulární aktivitu. Během šesti minut měli dobrovolníci potíže s dýcháním, jejich tepová frekvence se zdvojnásobila a jejich krevní tlak klesl. Studie z tohoto experimentu byla publikována v roce 1963 v časopise Berlin Medicine (Berliner Medizin). Experiment musel být po asi 30 minutách zastaven kvůli bolesti v zápěstí dobrovolníků. Díky tomu

---

⁸ Ukřižování: Jeden z nejbrutálnějších a nejhanebnějších způsobů smrti. *Eurozprávy.cz* [online]. 2019, 2019, 1 [cit. 2020-06-30]. Dostupné z: Zdroj: <https://eurozpravy.cz/magazin/255504-ukrizovani-jeden-z-nejbrutalnejsich-a-nejhanebnejsich-zpusobu-smrti/>

⁹ MONESTIER, Martin a Jindřich FRANCEK. *Historie trestu smrti: dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*. Vyd. 3. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Praha: Rybka, 1999, str. 55

nicméně vědci zjistili, že oběti mohly zemřít z různých příčin, včetně selhání více orgánů a selhání dýchání, vysvětlují vědci.“⁴

Trest smrti ukřižováním zrušil až císař Konstantin (4 st. n. l.).

2.3. *Upálení*

Trest smrti upálením se historicky vykonával v různých oblastech různými způsoby. Na tom našem šlo o přivázání odsouzeného na kůl, kolem kterého se naskládala polena, která se zapálila. Upálení se většinou uvádí jako jeden z nejhorších trestů nebo spíše trest za nejvážnější přečiny, dost často mravního charakteru (hlavně protináboženského). Tehdy šlo především o sodomii, kacírství a známé pálení čarodějnic (čarodějnictví). Oheň byl považován za očistný živel, proto byla exekuce často vykonávána formou obětního rituálu.

10

Nejznámějším příkladem takovéto popravky je smrt Johanky (Jany) z Arku, aktérky známé stoleté války. V přestrojení za muže se dokázala nevzdělaná dívka dostat k princovi Karlovi, ve svých necelých 17 letech vyrazila do Orleánu do bitvy s Anglií, tuto bitvu vyhrála a město osvobodila z obležení. Díky tomuto činu získala přezdívku Panna Orleánská. V další bitvě v Compiègne je zajata Angličany, kteří chtěli dokázat, že není prorok, nýbrž posel ďáblův. Vykonstruovaný proces trval několik měsíců a výsledkem bylo obvinění Johanky z kacírství. Roku 1431, v jejích 19 letech, byla upálena na náměstí města Rouen.¹¹

V českých zemích je to dobře známé upálení mistra Jana Husa, reformátora 15. století. Tento římskokatolický kněz byl popraven církví za heretické názory. Kritizoval totiž tehdejší církev za chování kněžích, které nekoreluje s tím, co kázali a že se odvrátili od svých původních ideálů. Přesně v tomto případě měl mít oheň očistný efekt, měl Husa zbavit bludů.

---

¹⁰ SCHREIBER, Hermann. *Trest smrti v dějinách lidstva*. Praha: Naše vojsko, 2008. ISBN 978-80-206-0975-5, str. 28-3

¹¹ Den, kdy Jana z Arku dobyla Orléans. *Televize seznam.cz* [online]. Praha: stream.cz, 2017 [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/video/slavedny/den-kdy-jana-z-arku-dobyla-orleans-7-kveten-1429-152962>

2.4. Ukamenování

Je skoro nemožné zjistit, který trest smrti se používal jako první. Ve skutečnosti se na různých územích ve stejných časech užívaly různé tresty smrti. Existují rozličné mýty a legendy, které do historie vnášejí ještě větší zmatek. Ale za jeden z nejstarších a nejpopulárnějších rozšířených hrdelních trestů můžeme jistě označit **ukamenování**. Tento trest, který byl oblíbený již v době předbiblické, byl používán zejména u hebrejských národů. Důkazy o tomto můžeme nalézt v Bibli, kde se zmiňují druhy přečinů, za které se tento trestu ukládal, z dlouhého výčtu můžeme zmínit např. braní jména Božího nadarmo, porušení sabatu či cizoložství. O tomto se konkrétně můžeme dočíst například v knize Numeri: „Když Izraelci prodlévali na poušti, přistihli muže, který v den odpočinku sbíral dříví. Ti, kdo jej přistihli, jak sbírá dříví, předvedli jej před Mojžíše a Árona a před celou pospolitost. Dali ho střežit, neboť nebylo zřejmé, co se s ním má stát. Hospodin řekl Mojžíšovi: „Ten muž musí zemřít. Celá pospolitost jej ukamenuje venku za táborem.“ Celá pospolitost ho vyvedla ven za tábor a ukamenovali ho, takže zemřel, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.“ (Bible: Nm 15, 32-36) či Deuteronomium: „Kdyby tě tvůj bratr, syn tvé matky, nebo tvůj syn nebo tvá vlastní žena nebo tvůj nejmilejší přítel potají ponoukal: „Pojďme sloužit jiným bohům“, které jsi neznal ty ani tvoji otcové, některým z bohů těch národů, které jsou kolem vás, ať blízko tebe nebo daleko od tebe, od jednoho konce země až k druhému konci země, nepřivoliš mu a neuposlechneš ho, nebudeš ho litovat ani s ním mít soucit ani ho krýt. Musíš ho zabít. Nejprve se proti němu pozdvihne tvoje ruka, aby ho usmrtila, potom ruce všeho lidu. Budeš ho kamenovat, dokud nezemře, protože tě usiloval odvést od Hospodina, tvého Boha.“ (Bible: Dt 13, 7-11)

Ukamenování je speciální v tom, že i přes to, že zůstává v rovině zákona, jeho vykonání mohlo být necháno na rodině a přátelích oběti či odsouzeného nebo širší veřejnosti. Každý účastník hází kámen správné velikosti na odsouzeného, toto se opakuje až do té doby, dokud se hýbe. V různých dobách a na různých místech se lišilo, zda byl trestanec uzavřen v nějaké ohradě, byl spoután či z části zakopán.

Pro moderní západní společnost by se dalo kamenování označit za středověké, ve světě se ale stále objevuje v některých státech, které vychází z islámského práva. V tomto dokumentu je ve článku 104 definováno, že kámen, který se užije ke kamenování, by neměl být tak velký, aby zabil obviněného na jeden či dva hody, stejně jako nesmí být moc malý

na to, aby byl nazýván kamenem.¹² Toto evokuje, že cílem je způsobit pomalou a bolestivou smrt. Například v Íránu, kde byl sice trest oficiálně zrušen roku 2002, se stále používá. Tato země je jednou z vedoucích v počtu popravených lidí za rok právě tímto způsobem. Dle Amnesty International byl počet poprav na konci října roku 2007 něco přes 250. Trestají se jím zejména homosexuálové a nevěrníci (zpravidla ženy – nevěrnice, prostitutky), toto ale úřady popírají.¹³ Dalším příkladem může být Saúdská Arábie, kde se kamenují dokonce děti.¹⁴ Zde je popis popravy očitým svědkem: „Nákladní auto vyložilo u místa popravy hromadu kamení. Přivedli dvě ženy, celé v bílém, s hlavami zahalenými pytlí...pod sprchou přilétajících kamenů se pytle brzy přeměnily na rudé ...zraněné ženy padly na zem, kde jim revoluční gardisté rozdrtili hlavy lopatami, aby se ujistili, že jsou mrtvé.“¹⁵

2.5. Pověšení

Pověšení se používalo již od pravěku, původním smyslem bylo nejspíše obětování tehdejšími bohům. Ale jako trest smrti se zachovalo až dodnes, tento způsob exekuce se ještě stále používá třeba v Japonsku, Indii nebo Pákistánu.¹⁶ V Amerických státech, kde je stále povolen nejvyšší trest, je věšení uvedeno jako alternativní metoda k smrtelné injekci. Dle manuálu americké armády je odsouzený zvážen den před popravou a zkouška se provádí s pytlíkem písku stejné váhy. Toto se provádí kvůli určení délky „dopadu“, aby smrt nastala co nejrychleji. Pokud by byl provaz moc dlouhý, vězeň by mohl být místo pověšení setnut. V opačném případě, pokud by byl moc krátký, by smrt mohla nastat i po dlouhých 45 minutách.

---

¹² *Iran: End executions by stoning* [online]. 2008. United Kingdom: Amnesty International Publications, 2008 [cit. 2020-07-07]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/download/Documents/56000/mde130012008en.pdf>

¹³ Smrt ukamenováním: v Íránu stále běžná praxe. *Tyden.cz* [online]. 2018, 2018, 1 [cit. 2020-07-05]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/asie-a-oceanie/smrt-ukamenovanim-v-iranu-stale-beznapraxe_39123.html

¹⁴ OSN vyzývá Saúdskou Arábii: Zrušte kamenování, bičování a popravy dětí. *Echo24.cz* [online]. 2016, 2016, 1 [cit. 2020-07-05]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iJNK9/osn-vyzyva-saudskou-arabii-zruste-kamenovani-bicovani-a-popravy-deti>

¹⁵ *Iran: End executions by stoning* [online]. 2008. United Kingdom: Amnesty International Publications, 2008 [cit. 2020-07-07]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/download/Documents/56000/mde130012008en.pdf>

¹⁶ List of methods of capital punishment. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-07-13].

Těsně před popravou se odsouzení zabezpečí ruce a nohy, v některých případech se mu zakryjí i oči, smyčka se mu ovine kolem krku a uzel se mu umístí za levé ucho. Exekuce je vykonána v momentě, kdy se otevřou padací dveře pod nohama a trestaný jimi propadne dolů. Jeho tíha pak způsobí rychlé zlomení vazů. Nicméně instantní smrt nastane málokdy.¹⁷

A jak to vypadalo u nás? Do roku 1953 vlastnila šibenici každá krajská věznice. Od tohoto roku se všechny popravy centralizovaly do Prahy na Pankrác. Obviněnému byla den před popravou zamítnuta žádost o milost a přečten rozsudek. Byl umístěn na střeženém oddělení, hlavně z důvodu zamezení sebevraždě, kde ho mohli navštívit příbuzní nebo kněz. Druhý den za úsvitu byl popraven.

Nejvíce exekucí bylo po roce 1948 (více než 250 osob) a drtivá většina z toho byla politického rázu. Poslední poprava před zrušením byla provedena 2. února 1989.¹⁸

Zákonem č. 175/1990 Sb. byl trest smrti zrušen.

2.6. *Setnutí hlavy*

Setnutí hlavy je považováno za vůbec nejvíce ikonický trest smrti. Krev tekla proudem, hlava se kutálela od těla a z meče odkapávala čerstvá krev. Toto divadlo mělo ze všech největší odstrašující účinek právě kvůli své brutálnosti a surovosti. Meče, sekery, šavle – všechno mělo za úkol oddělit hlavu od těla a zbavit tak odsouzence života. „Během exekuce byly odsouzení svázané ruce na zádech, on sám byl připoután ke kůlu, svlečen a zbičován, poté sražen na kolena a úderem širočiny sřat. Přesně tak probíhalo porážení obětních zvířat.. V druhé Liviově knize, což je vlastně zpráva o nejstarší římské historii, je líčena výše popsaná podoba popravy, používaná v době přechodu od královské vlády k republikánské. Můžeme předpokládat, že se přibližně tisíc let uchovala v téměř nezměněném provedení. K modifikacím došlo až ve středověku.“¹⁹

---

¹⁷ Hanging. In: *The death penalty* [online]. Michigan: Michigan state university comm tech lab, 2004 [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <https://deathpenaltycurriculum.org/student/c/about/methods/hanging.htm>

¹⁸ LIŠKA, Otakar. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. 2., opr. a rozš. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV PČR, 2006. ISBN 80-866-2109-X.

¹⁹ SCHREIBER, Hermann. *Trest smrti v dějinách lidstva*. Praha: Naše vojsko, 2008. ISBN 978-80-206-0975-5, str. 47

Jediná země, kde byl v roce 2019 zaznamenán tento druh poprav, je Saúdská Arábie. Společně s ostatními používanými metodami můžeme vidět na obrázku níže:

Metody poprav v roce 2019

Stětí	Saúdská Arábie										
Elektické křeslo	USA										
Oběšení	Bangladéš	Botsvana	Egypt	Irán	Irák	Japonsko	Pákistán	Singapur	Jižní Sudán	Sudán	Sýrie
Smrtná injekce	Čína	USA	Vietnam								
Zastřelení	Bahrain	Bělorusko	Čína	Severní Korea	Jemen	Somálsko					

Obrázek 1 (zdroj: Amnesty International)

2.7. *Gilotina*

Gilotina se těšila největší oblibě za francouzské revoluce a je prezentovaná jako francouzský vynález, má ale mnoho předchůdců v různých zemích. Zmínky o podobných zařízeních stínajících hlavy můžeme nalézt přibližně od 13. století. V Persii, Německu, Itálii, Anglii, Holandsku, Irsku i dalších se objevovaly stroje inspirující pozdější plány gilotiny. Oproti nim má gilotina vypracovanější konstrukci, například ostří není rovné, ale je zkosené, což umožňuje vcelku precizní řez šíjí. Další inovací je přechod z polohy odsouzeného v kleče do lehu na břicho. Dá se tak lépe korigovat, kam přesně má čepel dopadnout, aby byla poprava opravdu rychlá a účinná. Tyto konstrukční inovace má na svědomí doktor Antoin Louise. Proč se tedy ustálil název gilotina? Doktor Joseph Ignace Guillotin s Louistem spolupracoval, v jeho snaze zrovnoprávnit před smrtí všechny lidi nehledě na původ nebo postavení, propagoval gilotinu jako „stroj, který bude stínat hlavy zcela mechanicky a tak rychle, že odsouzený na šíji nepocítí nic než jakoby lehké zavanutí svěžího větru.“²⁰

Trvalo to ještě pár let, ale nakonec v polovině roku 1791 se Národní shromáždění rozhodlo zbavit hrdelní trest nerovnosti a všechny popravovat stejným způsobem – stětím. Stětí mečem nebo sekyrou s sebou ale neslo riziko, protože ne vždy se katovi povedlo setnout hlavu napoprvé. V rámci nově nastolených humanističtějších pravidel doporučil doktor Louis provádět popravy právě podle zmíněného Guillotina. Tento způsob se použí-

²⁰ MONESTIER, Martin a Jindřich FRANCEK. *Historie trestu smrti: dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*. Vyd. 3. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Praha: Rybka, 1999, str. 251.

val ve Francii téměř po dvě století. První poprava člověka byla 25. dubna 1792 a trest smrti byl zrušen roku 1981.²¹

V Čechách našla gilotina využití za druhé světové války nacisty, kteří popravili na Pankráci 1075 odsouzených. Tyto popravy trvaly 2 roky mezi lety 1943 a 1945. Poté se nacisti snažili zahladit stopy vyhozením popravčí místnosti do povětří a vhozením gilotiny do Vltavy. Ani jedno se jim ale nepodařilo.²²

Charakteristika gilotiny: dle doktora Louise

„Dcera doktora Louise“

- *Výška svislých trámů: 4,50 m*
- *Jejich vzdálenost: 37 cm*
- *Výška sklopného prkna: 85 cm*
- *Váha nože: 7 kg*
- *Váha berana“ 30 kg*
- *Váha čepů držících pohromadě nůž a beran: 3 kg*
- *Celková hmotnost stínacího zařízení: 40 kg*
- *Nůž padá z výšky: 2,25 m*
- *Průměrná síla lidského krku: 13 cm*
- *Délka exekuce: 40/100 sekund*
- *Délka přeseknutí krku odsouzeného: 2/100 sekund*
- *Rychlost nože: 23,4 km/h*
- *Celková hmotnost gilotiny: 580 kg²³*

2.8. Zastřelení

Zastřelení se používá ve více zemích světa. Je to vcelku rychlý a spolehlivý způsob, většinou stejný s mírnými obměnami. Odsouzený buď sedí přivázan k židli, nebo stojí přivázan, ve výjimečných případech nesvázan. Má přikrytou hlavu kápí nebo má zavázané oči. O střelbu se stará popravčí četa složená z vycvičených vojáků, kteří střílí na trup či

---

²¹ Tamtéž, str. 262

²² Historik: V sekýrárně neumírali jen Češi. Odvážní byli i dozorcí. *Týden.cz* [online]. Praha: Empresa Media, 2015, 4. 5. 2015 [cit. 2020-07-15]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/historik-v-sekyrarne-neumirali-jen-cesi-odvazni-byli-i-dozorci_341791.html?showTab=nejctenejsi-24

²³ Tamtéž str. 252

hlavu, přičemž jeden z nich má náboj slepý. Toto se dělá z důvodu, aby žádný z popravčí čety (v angličtině firing squad) nevěděl, zda zrovna on byl ten, čí střela vězně zabila.

Zde je výpověď očitě svědkyně, místní zpravodajky Utahu Sheryl Worsley, která byla u popravy Ronnieho Lee Gardnera, mnohonásobného vraha. Byl to poslední Američan, který dostal trest smrti zastřelením: „Byly jsme nalevo od něj, už byl připoután k velké černé židli. Kolem sebe měl velké pytle s pískem. Měl přivázané ruce. Byl oblečen v tmavě modrém obleku, říkala jsem si, že je to zajímavé. Později jsem si uvědomila, že tato barva je zvolena, aby zamaskovala vytékající krev. Vězeňský strážce Turley vešel a zeptal se, zda má nějaká poslední slova. Odpověděl, že nemá. Dali mu černou kápi na hlavu a nebylo to ani 30 sekund poté co jsem slyšela „bum, bum“... Poprava byla násilná, nepříjemná, přesto ale klinická a profesionální, čistá. Víím, že to zní jako oxymoron, ale opravdu to bylo sterilní.“²⁴

V minulosti docházelo často k chybovosti popravčí čety, a i když střílelo na jediný cíl více než 10 střelců, stávalo se, že odsouzený první salvu přežil. Mnohokrát bylo nutné provést salvu druhou nebo dát ránu z milosti. I přes tuto nevýhodu se těší ve světě dodnes velké oblibě pro její rychlost, efektivitu a produktivitu. Tento trest smrti se nyní užívá v Bahrainu, Bělorusku (jediné země Evropy, kde je legální trest smrti), Číně, Severní Korei, Somálsku a v Jemenu.²⁵

2.9. Plynová komora

Tento způsob byl vynalezen ve snaze nahradit méně humánní věšení. Vězeň je dovezen do vzduchotěsné komory a přivázan na křeslo, kam je vpuštěn smrtelný plyn (nejčastěji kyanid draselný). Komora je z velké části průhledná a popravě svědčí více lidí, kromě personálu také novináři a úředníci. Tento druh popravy vyžaduje spolupráci vězně. Ten by měl v okamžiku, kdy se mu plyn dostane k obličejí dýchat co nejvíce zhluboka, aby došlo co nejdříve k bezvědomí a smrt pro něj byla pokud možno bezbolestná. I přes to se někteří snaží zadržet dech nebo dýchat mělce, aby smrt oddálili.

„Caryl Chessman, předtím než umřel v plynové komoře roku 1960, řekl reportérům, že pokud ucítí bolest, pokyne hlavou. Svědci říkají, že kýval hlavou několik minut

---

²⁴ Sheryl Worsley. In: Youtube [online]. 21.03.2017 [cit.2020-07-16]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=BOKYCqee2YY>. Kanál uživatele VICE News.

²⁵ Obrázek 1 (Amnesty international)

(Ecenbarger, 1994). Podle Dr. Richarda Traystmana z John Hopkinsovy univerzity člověk nezpochybnitelně prožívá bolest a extrémní úzkost. Pocit je srovnatelný s bolestí, kterou člověk pociťuje při infarktu, kde mozek nemá dostatek kyslíku. Vězeň umírá na hypoxii, tedy nedostatek kyslíku v mozku. Nejdříve je zjevný pocit extrémního strachu, bolesti a utrpení. Oči vylézají z důlku. Kůže fialoví a oběť začíná slintat (Weisberg, 1991).“²⁶

Potom, co lékař stanoví čas smrti, nechává se obvykle vězeň v cele po další půlhodinu. Poté je odsán zbytek plynu větráky a zaměstnanci ve speciálních oblecích omývají tělo a neutralizují zbytky kyanidu.

Největšího zneužití se tento prostředek poprav dočkal za druhé světové války při konečném řešení Adolfa Hitlera. Po druhé světové válce, když se odkryl teror způsobený nacisty, většina amerických států od tohoto druhu poprav upustila a radši je nahradila způsoby jinými.²⁷

Dnes už je tento způsob považován za krutý (a dost drahý) a legální je pouze v 6 amerických státech jako sekundární ke smrtelné injekci.²⁸

2.10. Elektrické křeslo

Tento nápad se poprvé objevil až v 19. století, jde o jeden z nejmladších vynálezů použitých k vykonání trestu smrti. I když zastánci tohoto trestu ho propagovali jako bleskurychlý a bezbolestný způsob, svědci, kteří měli tu čest být u exekuce elektrickou, popisovali svoje zážitky různě. Rozhodně ale nešlo o popisy bezproblémových a rychlých poprav. I přes nevyzpytatelnost této metody se využívala čím dál více. Od první popravy roku 1890 prošlo elektrické křeslo spoustou inovací, měnilo se například umístění elektrod, síla proudu i napětí. Nežádka se stávalo, že tělo bylo zmrzačeno, spáleno, vyšlehly z něj plameny, vykloubily nebo zlomily se končetiny, atd. Státy jako Velká Británie nebo Francie, vyslaly odborníky, aby prozkoumali tyto popravy. Ti jimi nebyli tak nadšeni jako Američané a trest smrti elektrickým proudem kategoricky nedoporučili. Např. německý krimino-

²⁶ Gas chamber. In: *The death penalty* [online]. Michigan: Michigan state university comm tech lab, 2004 [cit. 2020-07-13]. Dostupné z:

<https://deathpenaltycurriculum.org/student/c/about/methods/gaschamber.htm>

²⁷ MONESTIER, Martin a Jindřich FRANCEK. *Historie trestu smrti: dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*. Vyd. 3. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Praha: Rybka, 1999, str. 306.

²⁸ Methods of Execution. *Death penalty information centre* [online]. Washington DC: DPIC, 2020 [cit. 2020-07-15]. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/executions/methods-of-execution>

log napsal: „I když je elektrické křeslo méně brutální než stětí či gilotina, které používáme my, přesto lze mít proti němu vážnou námitku, a to je nejistota, jež je zvláště trapná, a to pokud jde o přesný okamžik smrti. Je to smrt konečná, nebo zdánlivá? Jak přesně dlouho trvá doba mezi okamžikem, kdy do těla pronikne elektrický proud, a ztrátou vědomí?“²⁹

Při popravě elektrickým křeslem je odsouzenému většinou oholena hlava a je přivázán popruhy přes hrudník, třísla, nohy a ruce. Kovová zaoblená elektroda je připevněna na horní část hlavy, podložená je houbou namočenou v slaném roztoku. Druhá přídavná elektroda pokrytá vodivým železem se připevňuje na oholené lýtko. Po signálu pouští popravčí pákou proud o síle mezi 500 a 2000 volty, který trvá zhruba 30 vteřin. Lékař chvíli čeká, až tělo vychladne a kontroluje životní funkce. Pokud srdce pořád bije, přichází další elektrošok. Tento proces pokračuje, dokud odsouzenec nezemře.³⁰

Poprava elektrickým křeslem se používá v 9 státech USA jako sekundární trest k popravě smrtící injekcí na vyžádání vězně nebo pokud je trest injekcí neproveditelný.³¹

2.11. Smrtící injekce

Nejmodernější způsob popravu byl poprvé použit v Texasu v roce 1982. Smrtící injekce, která konečně měla způsobit poklidnou, bezbolestnou smrt, s sebou nesla i tu výhodu, že oproti zkonstruování elektrického křesla nebo stavby plynové komory byla velice cenově dostupná.

Tato metoda spočívá v připoutání odsouzeného k pohyblivému nemocničnímu lůžku, připojení na monitory a vstříknutí směsi látek dvěma nebo třemi látkami způsobující smrt. Jde o kombinaci Midazolamu, který působí jako sedativum a utlumuje dýchání. Tento roztok se aplikuje první injekcí. Po pár minutách, kdy je vězeň v bezvědomí, se aplikuje druhá injekce se směsí vecuronium bromidu, který se používá při běžných zákrocích jako anestetikum, ochabuje svaly a chloridu draselného, který způsobuje zástavu srdce. V některých případech se i tyto dvě substance podávají zvlášť.

---

²⁹ MONESTIER, Martin a Jindřich FRANCEK. *Historie trestu smrti: dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*. Vyd. 3. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Praha: Rybka, 1999, str. 319.

³⁰ Electrocutation. In: *The death penalty* [online]. Michigan: Michigan state university comm tech lab, 2004 [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <https://deathpenaltycurriculum.org/student/c/about/methods/electrocutation.htm>

³¹ Methods of Execution. *Death penalty information centre* [online]. Washington DC: DPIC, 2020 [cit. 2020-07-15]. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/executions/methods-of-execution>

Tento způsob, ačkoliv se zdá být poměrně snadný, s sebou nese mnoho obtíží. Například protože jde o aplikaci injekční stříkačky, zdálo by se logické, že jej bude provádět lékař. Ti se ale poprav podílet nechtějí a dokonce by kvůli své přísaze, kde slibují ochranu lidského života, podílet neměli. Na druhou stranu pokud je látka aplikována nezkušeným personálem, nemusí se trefit do žíly a z usmrcení se tak stává bolestivý dlouhý proces. Dalším příkladem může být problém najít použitelnou žílu. To se stává hlavně u uživatelů intravenózních drog, kteří mají tak rozpíchané žíly na ruku, že je občas nutné provést chirurgický zákrok vůbec k tomu, aby našli neporušenou žílu uvnitř ruky.³²

Když se přeneseme přes aplikaci, někteří odborníci si nejsou jisti použitím právě této směsi látek. Použití Midazolamu bývá kritizováno, neboť tento lék netlumí bolest a někteří tvrdí, že nedokáže způsobit hluboké bezvědomí. Vecuronium bromid jakmile se dostane až do plic, znemožňuje dýchání, problém je to ve chvíli, když srdce odsouzeného ještě bije, to znamená, že umírá udušením, což by se asi sotva dalo označit za humánní. Poslední látka, chlorid sodný, jeho podání bez předchozí sedace by bylo velice bolestivé. Každá z těchto látek by v množství, ve kterém je podávána, sama o sobě nejspíše způsobila smrt, ale objevují se i případy, kdy někdo například vykazuje známky vědomí i přes velkou dávku Midazolamu. Směs léků se podává, aby každý z nich potlačil nežádoucí účinky těch ostatních.³³

---

³² MONESTIER, Martin a Jindřich FRANCEK. *Historie trestu smrti: dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*. Vyd. 3. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Praha: Rybka, 1999, str. 332

³³ Life and Death Row: How the lethal injection kills. *BBC Three* [online]. United Kingdom: BBC, 2018 [cit. 2020-07-16]. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/bbcthree/article/cd49a818-5645-4a94-832e-d22860804779>

3. Argumenty pro

3.1. *Odstrašující účinek*

Společnost užívá trestu hlavně proto, aby sjednala poslušnost zákonu a odstrašila budoucí kriminálníky od páchání trestné činnosti. Efekt odstrašení nejvyšším trestem byl dlouhodobě zkoumán kriminalisty v různých zemích, nikdy ale nebyl plně prokázán.

Ernest van den Haag, profesor práv, hluboce se zabývající tímto problémem napsal: „I přesto, že statistické výzkumy nejsou průkazné a možná ani být nemohou, trest smrti odradí více lidí než jakýkoliv jiný trest, protože lidé se bojí smrti ze všeho nejvíce... A trest smrti je jistě jediný trest, který může odradit vězně již podstupující trest na doživotí od zabití člena ostrahy. Možná nebudou zastrašeni. Ale rozhodně nebudou zastrašeni ničím jiným. A my těmto lidem, kteří podstupují každý den velký risk, dlužíme tu nejvyšší možnou ochranu, jakou jim můžeme poskytnout... Věřím, že trest smrti, protože je finální, je více obávaný než uvěznění a odstraší alespoň některé z budoucích vrahů.“³⁴

Faktem však zůstává, že v zemích, kde se trest smrti zrušil, nedošlo k navýšení trestné činnosti, dříve trestané trestem smrti. Ani naopak zavedením trestu smrti se tato činnost nesnížila.³⁵

Další protiargument uvádí, že pachatel činu většinou páchá vraždu v afektu, kdy si není schopen uvědomit důsledky svého chování a ani ho nenapadne přemýšlet nad důsledky v podobě odsouzení na trest smrti. Při promyšlených zločinech zločinec většinou věří, že nebude dopaden a tedy že jeho čin nebude mít pro něj žádné důsledky.

3.2. *Odplata*

„Oko za oko, zub za zub.“ Princip starý tisíce let. Jediný způsob, jak vybalancovat smrt někoho jiného, je vzít život pachateli a tím společnosti ukázat, že tento čin je netolerovatelný. Je to způsob, jak přinést pozůstalým pocit zadostiučinění. Jak alespoň z části pomstít činy spáchané na jejich nejbližších.

---

³⁴ Arguments for and against the death penalty: Deterrence. *The Death Penalty* [online]. Michigan: Michigan state university comm tech lab, 2004 [cit. 2020-07-16]. Dostupné z: <https://deathpenaltycurriculum.org/student/c/about/arguments/argument1a.htm>

³⁵ BEST, Cornelia C. *Trest smrti v německo-českém porovnání*. Brno: Doplněk, 1996. ISBN 80-85765-56-x., str. 16.

Trest určený pro nejhorší myslitelné činy, zpravidla vraždy a vícenásobné vraždy, mnohé ve spojení s mučením nebo znásilněním. Ukažme si příklad na Václavu Mrázkovi, který spáchal na území České republiky v období od roku 1951 do roku 1956 celkem 127 trestných činů, ze kterých běhá mráz po zádech. Tento mladík byl popraven roku 1957 za vraždy sedmi žen, tento rozsudek ale z daleka neobsahuje všechny činy, které vykonal, ať už dokázané či nedokázané.

První vraždu spáchal v jeho 25 letech, oběti bylo pouhých 15 let – Hana Chloubová byla zabita úderem do hlavy a poté znásilněna. Za necelý měsíc zabil Mrázek mladý milenecký pár Karla Tirfaje (26) a Libuši Dufkovou (19) výstřelem ze zbraně, mladou dívku poté pohlavně zneužil. Na svědomí má 6 sexuálních a 1 loupežnou vraždu, kdy se při vloupání do kolegyva bytu probudila jeho manželka. Usmrtil jí několika údery sekyrou do hlavy, přičemž svědkem celé události byla 10 letá vnučka, na které se při odchodu pohlavně ukojil. Tento muž byl podezříván z více vražd, které nesly společné znaky, vina mu ale nebyla prokázána. Kromě 7 vražd a 14 pohlavních zneužití byl obviněn z desítek různých krádeží a vloupání. Václav Mrázek byl popraven v prosinci 1957 v Praze.³⁶

V takovémto případě by se nad pachatelem asi slitoval opravdu málokdo, tím méně někdo z rodinných příslušníků. Byl trest smrti nejlepším možným řešením?

3.3. *Pojistka ochrany společnosti*

Trest smrti slouží jako pojistka pro společnost, že tento čin už daný trestanec nikdy neučiní. Zachraňují se tím životy komukoliv, kdo by hypoteticky byl další obětí. Problémem tohoto argumentu je přijetí neomylnosti justice zároveň s přijetím tvrzení, že státní obranné složky nám nejsou schopny zajistit bezpečí bez takto radikálních kroků.

Dalším protiargumentem by mohla být pravděpodobnost či nepravděpodobnost recidivy. Existují výzkumy, které procentuálně ukazují, kolik trestanců se po propuštění dopouští stejného přečinu (bavíme se hlavně o vraždě) a kteří již trestnou činnost nespáchají. Tyto pravděpodobnosti nám však nic nezaručují a existují jistě případy, kdy byl popraven někdo, kdo by již trestnou činnost nepáchal. Z tohoto hlediska by pak byla exekuce zbytečná.

---

³⁶ ZACHRLA, Jan. Václav Mrázek. *Muzeum zla* [online]. Česká Lípa: Kriminallistika.eu [cit. 2020-07-16]. Dostupné z: <https://kriminallistika.eu/muzeumzla/mrazek/mrazek.html>

3.4. *Finanční stránka*

Hodně lidí zastávajících se trestu smrti argumentuje pragmatičtěji – finanční stránkou věci. V České republice vyjde jeden vězeň zhruba na 900,- Kč denně z peněz daňových poplatníků. Navíc ještě zabírají místo ve věznicích. Otázkou však zůstává, zda je levnější popravovat nebo je nechat celý život uvězněné. Monestier uvádí výpočty amerických států na jednu popravu mezi 700 000 – 6 miliony dolarů.³⁷ V takovém případě by opravdu bylo levnější uvěznit trestance na doživotí. Tyto výpočty ale vychází z poprav vykonávaných v USA často elektrickým křeslem nebo plynovou komorou, tyto způsoby jsou drahé a u nás se nepoužívaly. Trest smrti zastřelením, pověšením nebo smrtelnou injekcí by pravděpodobně vycházel na menší čísla. Trest smrti je drahý také kvůli častému odkládání případů, používání opravných prostředků a dalších dohadech, které proces prodlužují. A čím je proces delší, tím je nákladnější.

---

³⁷ MONESTIER, Martin a Jindřich FRANCEK. *Historie trestu smrti: dějiny a techniky hrdelního trestu od 4.3počátků po současnost*. Vyd. 3. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Praha: Rybka, 1999, str. 334

4. Argumenty proti

4.1 *Nemoralita*

Má vůbec někdo právo vzít život někomu jinému? Dá se proti vraždám bojovat popravami? Má mít stát takovou moc, se kterou by měl rozhodovat o životě a smrti svých občanů? Hodně odpůrcům připadá nemorální vzít komukoliv nezadatelné a nezcizitelné právo na život, jak je tomu uvedeno v Základní listině práv a svobod. (zákon č. 2/1993 Sb. o lidských právech a základních svobodách)

Absolutní trest, ačkoliv se společnost snaží vymýšlet stále rychlejší, bezbolestnější způsoby usmrcení, je už ze své podstaty nehumánní a hodně lidí se domnívá, že je barbarický a ve vyspělých státech by se neměl vyskytovat.

4.2 *Justiční omyly*

Asi nejsilnějším argumentem proti trestu smrti jsou mnohdy prokázané justiční omyly. O co hůř, při trestu smrti jde samozřejmě o omyly nenapravitelné a nevratné. I v případě uvěznění nevinného člověka a jeho následném propuštění na svobodu, jde o dost závažný problém. Zaprvé, nespravedlivě odsouzenému nikdo nevrátí čas, který strávil ve společenské izolaci, bez rodiny a přátel. Zadruhé, i přes prokázanou nevinu, zůstává na dotyčném stín toho, že strávil nějaký čas ve vězení, může mít problém s resocializací nebo se potýkat se sociální stigmatizací. V případě poprav se nedá dělat nic, život se vrátit nedá.

Minimálně 5 lidí bylo v roce 2018 osvobozeno poté, co byli křivě obviněni v případech, kde měl být uložen trest smrti.³⁸ Je však nutné podotknout, že s postupem času se hlavně zdokonalováním technologií chybovost snižuje a dál snižovat bude. I přes to ji však nelze zcela eliminovat.

---

³⁸ Wrongful Use or Threat of Capital Prosecutions Implicated in Five Exonerations in 2018. *Death penalty info* [online]. Washington DC: Death Penalty Information Center, 2019, 23.4.2019 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/news/wrongful-use-or-threat-of-capital-prosecutions-implicated-in-five-exonerations-in-2018>

4.3 *Zneužití a diskriminace*

Na území České republiky šlo o zneužití trestu smrti tehdejším politickým režimem. Trest smrti sloužil jako nástroj pro odstranění politicky nepohodlných osob. Toto se nedělo pouze u nás, například v Číně, kde je trest smrti stále aktuální, je režimem zneužíván v obrovské míře. Data o jimi vykonaných trestech smrti jsou státním tajemstvím, nicméně Amnesty International odhaduje počty v řádech tisíců.³⁹ Mnohdy přitom jde o odsouzení na základě přiznání vymoženého mučením nebo jiným nelidským zacházením, či dokonce bez řádného soudního procesu.

Je faktem, že větší část popravených osob pochází z chudé a nevzdělané spodní vrstvy společnosti.⁴⁰ Bývá kritizováno, že lidé z nejchudší vrstvy si nemůžou dovolit zaplatit dobrého právníka, který by je zbavil obvinění. V porovnání s tím bohatý člověk, který by byl stejně vinný, by se ze svého zločinu dokázal „vykoupit“.

4.4 *Menší utrpení než doživotní vězení*

Poslední důvod proti je trochu jiného rázu. Některým odpůrcům trestu smrti se nelíbí, že rychlou smrtí odsouzenému situaci ulehčujeme. Že by si zasloužil žít s vědomím toho, co provedl a pykat za své činy zavřený ve vězení. Otázkou zůstává, jestli pachatel, který je schopen provést nejhorší, nejodpornější trestné činy, vůbec může mít něco jako pocit viny.

---

³⁹ Death sentences and executions 2019: Amnesty international global report. In: *Amnesty International* [online]. London, UK: Amnesty International, 2020 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/data/file/4900-amnesty-death-sentences-and-executions-2019-web-embargo-21-april.pdf?version=1587387217>

⁴⁰ WALLER, Martin. *Absolutní trest*. Ostrava: Domino, 2006. ISBN 80-7303-310-0.

5. Historie trestu smrti na českém území

Je těžké určit, od kdy se trest smrti na našem území začal používat. Jeho běžné využití fungovalo ale dlouhou dobu až do roku 1787, kdy byl poprvé zrušen vydáním Všeobecného zákoníku o zločinech a trestech Josefa II. Byl ponechán pouze pro případ vyhlášení výjimečného stavu. Tento panovník je známý množstvím humanistických a osvícenských reforem, které provedl. Absolutní trest byl nahrazen žalářem. To trvalo ale pouze krátký dějinný úsek, neboť po smrti Josefa byl roku 1796 opět zaveden, a to za velezradu a pokus o ni.⁴¹

„Trest smrti byl obsažen i ve dvou velkých kodifikacích trestního práva z let 1803 a 1852 a všechny následující trestní zákoníky platné na našem území až do 1. Července 1990 trest smrti zachovaly. Ten byl také v soudní praxi – v některých obdobích častěji, v jiných méně často – aplikován. Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích č. 117/1852 ř.z., který platil s některými změnami téměř 100 let (zrušen byl v roce 1950), ukládal trest smrti za poměrně malý počet trestných činů: za dokonalou vraždu, loupežné zabití, zlomyslné poškození cizího majetku, kdy byla způsobena smrt, kterou mohl pachatel předvídat, dále za vzbouření v době stanného práva a za žhárství, pokud tím byla způsobena smrt člověka a pachatel mohl tuto skutečnost předvídat.“⁴² V novelizaci Zákoníku o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1852 je specifikováno, že se trest smrti vykonává výlučně oběšením: „Trest smrti vykonává se provazem.“ (§ 13, zákona č. 117/1852 ř.z.)⁴³

Za první republiky byla existence trestu smrti spíše formální záležitostí, neboť zákon č. 91/1934 Sb. povoloval soudům místo popravky zvolit pobyt v žaláři na doživotí, pokud existovaly polehčující okolnosti. Navíc v období první československé republiky byla většina odsouzených k trestu smrti omilostněna prezidentem a počet popravených v letech 1918 až 1938 je „pouhých“ 15.⁴⁴

Za to po německé okupaci po roce 1943 se počty popravených razantně liší. Za dva roky bylo v pankrácké věznici popraveno 1079 osob, mnohdy bez řádného soudu a důvo-

⁴¹ FICO, Robert. *Trest smrti*. Bratislava: Kódexpress, 1998. ISBN 80-967943-8-8, str. 43.

⁴² LIŠKA, Otakar. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. 2., opr. a rozš. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV PČR, 2006. Sešity (Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR). ISBN 80-86621-09-x, str. 15

⁴³ MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-433-1, str.200.

⁴⁴ LIŠKA, Otakar. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. 2., opr. a rozš. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV PČR, 2006. Sešity (Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR). ISBN 80-86621-09-x, str. 15

du. Trest rozhodně nekoreloval s povahou provedeného zločinu, tak jak bylo dřív ustanoveno v právním řádu. Popravovalo se v „sekyrárně“ v pankrácké věznici pomocí gilotiny.⁴⁵

Po roce 1945 po osvobození Československa se vláda rozhodla potrestat zločiny, kterých se nacisté dopustili společně s kolaboranty z řad československého lidu, je to nazýváno pojmem „retribuce“ z latinského retributio - odplata. Tresty byly často vysoké a hojně se užíval i trest smrti – více než 730 osob.⁴⁶

Po převratu v roce 1948 byl trest využíván hojně, trestní zákon č. 231/1948 Sb. na ochranu lidovědemokratické republiky totiž dovoľoval ukládat nejvyšší trest za politické delikty. V praxi to bylo zneužíváno komunistickou stranou na zbavení se odpůrců stran. Procesy v této době byly mnohdy vykonstruované a výpovědi vyslychaných osob byly předem předepsány a mučením donucení obžalovaní je podepsali, aby si zkrátili utrpení. Jakékoliv náznaky opozice vůči režimu nezůstávaly bez povšimnutí StB, která se vyznačovala právě těmito krutými praktikami.⁴⁷

Trestní zákon č. 86/1950 Sb. ze dne 12. Července 1950 poskytl pro trest smrti široké pole působnosti. Celkově mohl být uložen ve 25 případech, a to často jako jediná možnost. Trest smrti se vykonával oběšením na oprátce zavěšené na kladce na vztyčném prkně, což je způsob, při kterém není příčinou smrti zlomený vaz, ale udušení. Od roku 1954 se popravy centralizovali na Pankrác, předtím bylo obvyklé věšet na krajských popravištích.⁴⁸

Zákon č. 63/1956 novelizoval trestní zákon, trest smrti se stal fakultativním. Zákon č. 64/1956 zase zaváděl povinnost přezkoumání každého rozsudku, za který byl udělen trest smrti. Trestní zákon č. 140/1961 Sb. stanovil, že trest smrti je výjimečný a fakultativní. Poslední novela trestního zákonu proběhla v roce 1973 (zákon č. 45/1973), pokud soud shledá za dostatečný trest odnětí svobody na 15-25 let, ve výjimečných případech tak může učinit.⁴⁹

---

⁴⁵ LIŠKA, Otakar. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. 2., opr. a rozš. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV PČR, 2006. Sešity (Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR). ISBN 80-86621-09-x, str. 17

⁴⁶ Tamtéž, str. 21.

⁴⁷ Tamtéž, str. 22.

⁴⁸ Tamtéž, str. 23.

⁴⁹ Tamtéž, str. 26.

Dne 1. Července 1990 zrušila Česká a slovenská federativní republika zákonem č. 175/1990 Sb. trest smrti, a připojila se tak ke čtyřiceti státům, které odstranily tento způsob trestu de facto i de iure.⁵⁰

---

⁵⁰ LIŠKA, Otakar. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. 2., opr. a rozš. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV PČR, 2006. Sešity (Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR). ISBN 80-86621-09-x, str. 12.

6. Shrnutí

V první kapitole bylo vysvětleno, co je trest, jaký je jeho účel ve společnosti, proč je ho potřeba. Této potřeby si lidstvo bylo vědomo od raných počátků pravěkých společností, a ačkoliv muselo ujit dlouhou cestu přes okamžiky minulosti, kdy byli zločinci čtvrceni, lámání v kole, naráženi na kůl, věšení za hrdlo či jiné části těla, páráni zaživa. Ve druhé kapitole byly zmíněny další tresty, které se velice často vyskytovaly a používaly všude ve světě. Před smrtí nebylo neobvyklé mučení, bití, bičování a mrzačení. Konec tohoto děsivého představení nemusela představovat smrt. Toto martyrium dále pokračovalo vystavením zohaveného těla pro výstrahu ostatním.

Úlohou těchto nelidských trestů smrti, bylo zesměšnit, zahanbit a bolestivě zbavit jedince života. Vývojem společnosti a nových technologií se vyvíjel i způsob popravy. Veřejné popravy se zakázali a způsob provedení se stával humánnějším a rychlejším.

V dnešním světě je stěžejní otázkou týkající se tohoto tématu, zda vůbec trest smrti používat či je to pouze přežitek hodný barbarských společností a v moderní společnosti by neměl mít své místo. Třetí a čtvrtá kapitola je věnována argumentům pro a proti. Pro trest smrti zastánci trestu uvádí odstrašující účinek trestu smrti, který ačkoliv nebyl nikdy plně prokázán, nebyl ani vyvrácen. Často se také uvádí princip „oko za oko, zub za zub“, starý tisíce let a přitom stále dokola omílaný. Je důležité zdůraznit, že zde by nemělo jít o princip msty založené na emocích, ale demonstrace vynutitelnosti práva státem a spravedlnost pro pozůstalé a schopnost státu ochránit společnost zbavením se nenapravitelných jedinců.

V kontrastu s tím jsou uvedeny argumenty odpůrců trestu smrti, kteří považují trest za nemorální a nehumánní. Trest smrti navíc předpokládá neomylnost soudního systému. A to je v dnešní době těžko představitelné. Justiční omyly existovaly a stále v zemích s trestem smrti existují, i když jejich křivka klesá s vývojem technologií, nikdy nebude možné zaručit sto procentní jistoty. Principiální riziko nenapravitelnosti je příliš vysoké.

V České republice byl trest smrti 1. července 1990 z trestního zákona vypuštěn. Listina základních práv a svobod (článek 6 odstavec 3 ústavního zákona ČNR č. 2/1993 Sb. v plném znění) nepřipouští trest smrti. Opětovné zavedení trestu smrti, jak se toho část veřejnosti domáhá, by tedy vyžadovalo změnu ústavního zákona. Zrušení trestu smrti odpovídá vývoji trestního práva ve většině vyspělých evropských zemí a požadavkům řady mezinárodních dokumentů.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část je věnována výzkumu, jak vnímá česká společnost trest smrti, respektive zda by byla pro znovuzavedení trestu smrti. Dotazníku, který probíhal 47 dní, se zúčastnil celkový počet 232 respondentů. V zastoupení každého kraje se zúčastnil alespoň jeden respondent, nutno však zmínit, že drtivá převaha respondentů pocházela z Prahy. V závěsu je Jihomoravský kraj. Co se týče nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů, nejvíce z nich dosáhla maturity (37,7%), lidí s dokončeným magisterským titulem bylo 33,3%, s bakalářským 20,3%.

Dotazník by se dal rozdělit na tři sekce. V první byly kladeny otázky na osobní názor respondenta. Odpovídal ano, ne, nevím.

Ve druhé části byly respondentům předloženy často zmiňované argumenty v souvislosti s trestem smrti. Na tyto otázky měli odpovídat, v jak velké míře se s nimi ztotožňují pomocí možností: rozhodně ano, spíše ano, rozhodně ne, spíše ne nebo nevím.

Třetí sekcí jsou myšleny poslední dvě otázky, které dovolují kromě výběru z nabízených možností i dopsat svůj vlastní názor za jaký přečin by se měl trest smrti udělovat a jakým způsobem by bylo nejlepší ho provádět.

Metoda výzkumného šetření

Metodou výzkumu je dotazník. Dotazník je kvantitativní metoda zjišťující veřejné mínění na určitou problematiku. V tomto případě je problematikou trest smrti v České republice, názor na jeho znovuzavedení, způsob provedení a použití. Účelem dotazníku je zjištění názoru české společnosti na toto kontroverzní téma. V tomto šetření byl použit dotazník internetový.

Cílová skupina

Cílovou skupinou dotazníku byli občané České republiky ze všech 14 krajů. Spodní věková hranice byla určena na 18 let. Je těžké zhodnotit, kdy člověk dosáhne plné zralosti a vývoje osobnosti, aby mohl mít jasně utvořený názor na takto kontroverzní otázky. Někteří lidé si názor nevytvoří za celý život. Není divu, trest smrti má spoustu argumentů pro i proti a je náročné vytvořit si nějaké stanovisko. Tato hranice byla nicméně zvolena, neboť

je u nás určena jako hranice dospělosti a pokud je člověk dle našeho právního systému dost vyspělý k tomu, aby mohl volit prezidenta republiky, měl by mít právo rozhodovat i o věcech podobných této.

7. Dotazníkové výsledky a jejich interpretace

V následující části budou interpretovány výsledků otázek z dotazníku. U odrážky je uvedena otázka v plném znění, znázornění odpovědí a komentář nebo vysvětlivky autorky, pokud je to potřeba.

- **V jakém roce byl v České republice trest smrti zrušen?**

Tato otázka byla do dotazníkového šetření zařazena z důvodu zjištění všeobecného přehledu respondentů o trest smrti. Správnou možností rok 1990 zvolila více než polovina respondentů (123). Nutno však poznamenat, že 60 lidí, kteří zvolili rok 1989, nebyli s odpovědí daleko, neboť poslední trest smrti na území české republiky byl vykonán právě v tomto roce.

- **Přikláníte se k opětovnému zavedení trestu smrti?**

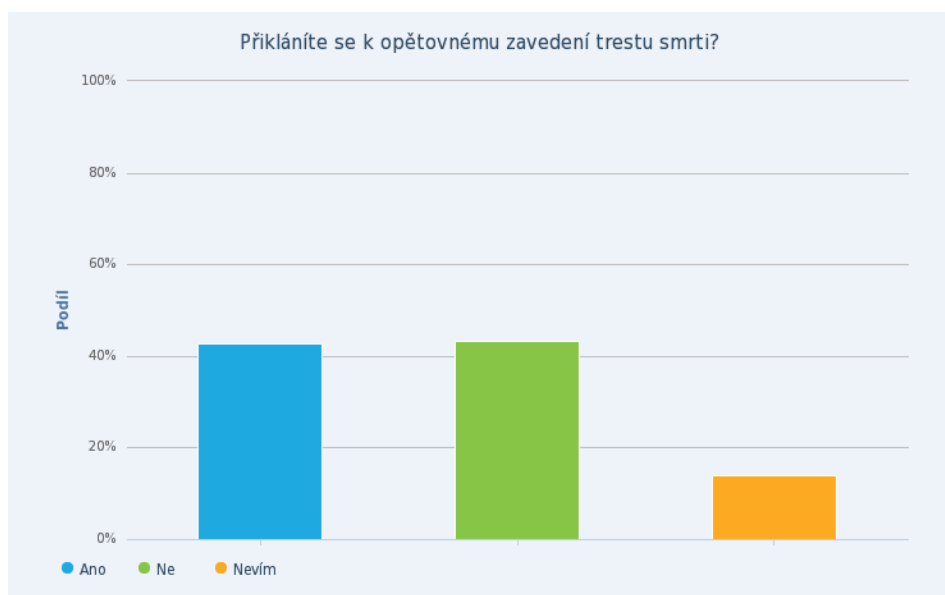
Na grafu dole je vidět nejasný a nejednotný názor společnosti na toto téma. Opravdu těsný rozdíl o jednoho respondenta ve prospěch nezavedení trestu smrti v České republice. 42,9% respondentů uvedlo, že by se přiklonili k znovuzavedení trestu smrti, 43,3% že by nezavedlo a 13,9% respondentů v této otázce nezastávají jasný názor, a volí tedy odpověď „nevím“.

Pro porovnání – v květnu 2009 byl proveden podobný průzkum Sociologickým ústavem a výsledky otázky na znovuzavedení trestu smrti dopadly následovně: „Podle názoru necelých dvou třetin dotázaných by trest smrti v České republice existovat měl (62% souhlasných odpovědí při součtu „rozhodně má existovat“ a „spíše má existovat“). Naopak přibližně třetina veřejnosti soudí, že trest smrti by v českém právním řádu být zakotven neměl (31% při součtu odpovědí „spíše nemá existovat“ a „rozhodně nemá existovat“). Odpověď „nevím“ zvolilo 7%.“⁵¹

---

⁵¹ Postoje občanů k trestu smrti. *Sociologický ústav AVČR, v.v.i.* [online]. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2009 [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a621/f9/100937s_ob90710.pdf

Graf č. 1

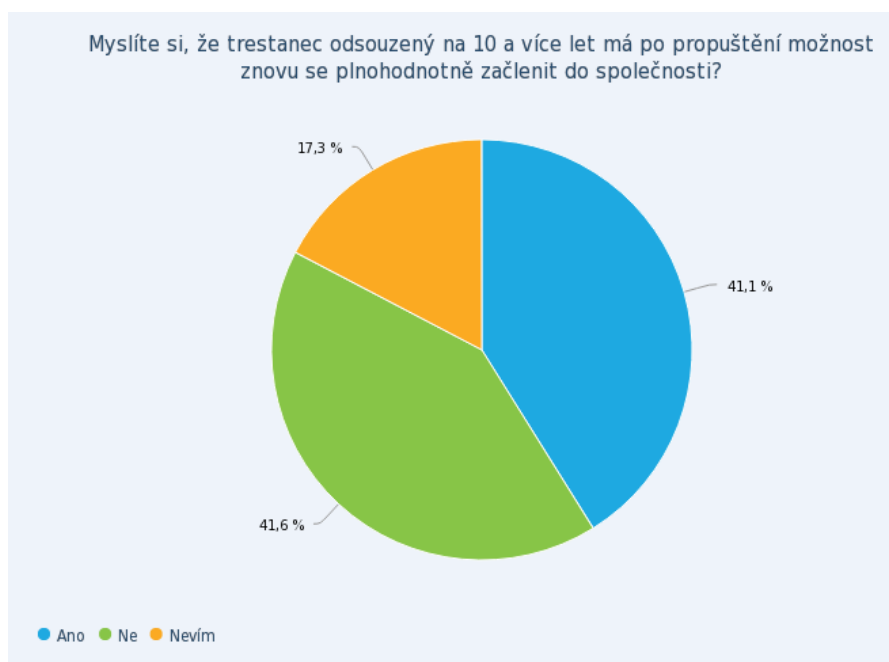
- **Myslíte si, že trestanec odsouzený na 10 a více let, má po propuštění možnost znovu se plnohodnotně začlenit do společnosti?**

Stejně jako u předchozí otázky zde byl rozdíl mezi ano a ne pouze o jednoho respondenta. 41,6% dotázaných si myslí, že trestanec odsouzený na delší dobu již nemá možnost se plnohodnotně resocializovat. Toto by svědčilo ku prospěchu znovuzavedení trestu smrti, neboť v případech neintegrace bývalých vězňů dochází často k recidivě.⁵² Na druhou stranu 41,1% je opačného názoru.

---

⁵² Komplexní reintegrační program pro osoby opouštějící prostředí věznice Praha Pankrác. *Prevence se musí vyplatit* [online]. Praha: Centrum podpory podnikání Praha, 2018 [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: <https://prevencecriminality.cz/komplexni-reintegracni-program-pro-osoby-opoustejici-prostredi-veznice-praha-pankrac/>

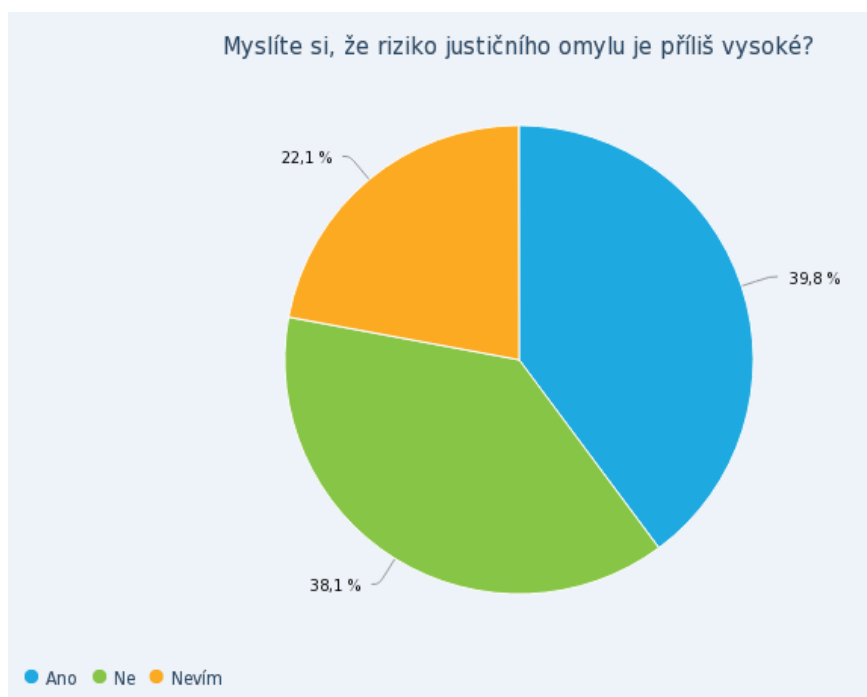
Graf č. 2

- **Myslíte si, že riziko justičního omylu je příliš vysoké?**

Tato otázka ze všech položených obsahovala největší podíl odpovědí „nevím“, a to 22,1%, což tvoří 22,1%. Bezmála 40% si myslí, že riziko justičního omylu je příliš vysoké.

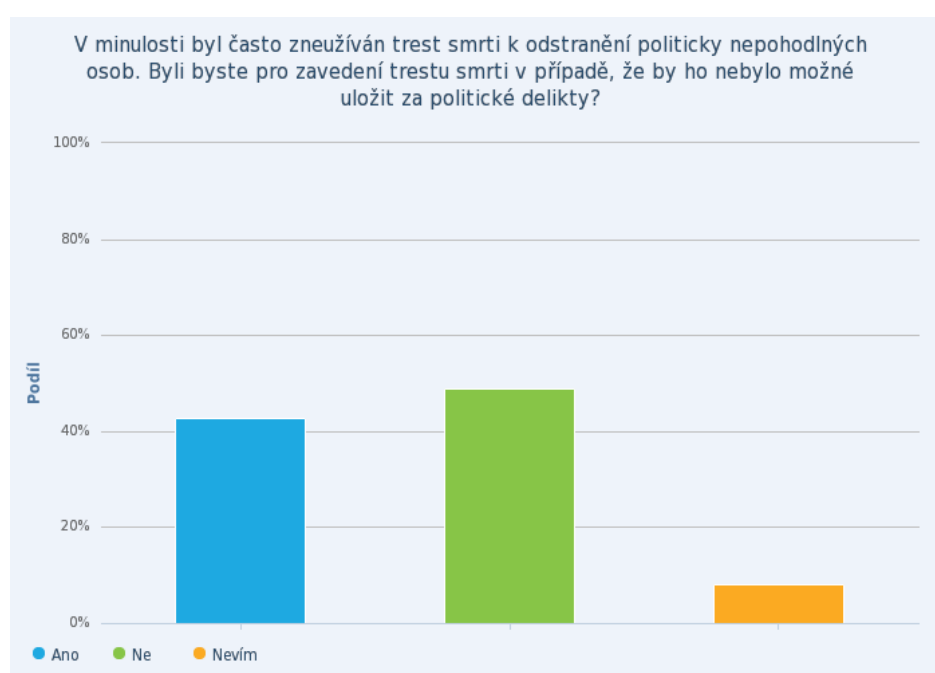
Graf č. 3

- **V minulosti byl často zneužíván trest smrti k odstranění politicky nepohodlných osob. Byli byste pro zavedení trestu smrti v případě, že by ho nebylo možné uložit za politické delikty?**

U této otázky přišla překvapivá odpověď vzhledem k výsledkům prosté otázky ze začátku dotazníku, zda znovu zavést trest smrti či ne, kde byla zbývající procenta, když si odečteme odpověď „nevím“, rozdělena téměř přesně na polovinu. Zde hlasuje více lidí pro odpověď „ne“ (48,9%) oproti 42,9% za „ano“.

Graf č. 4

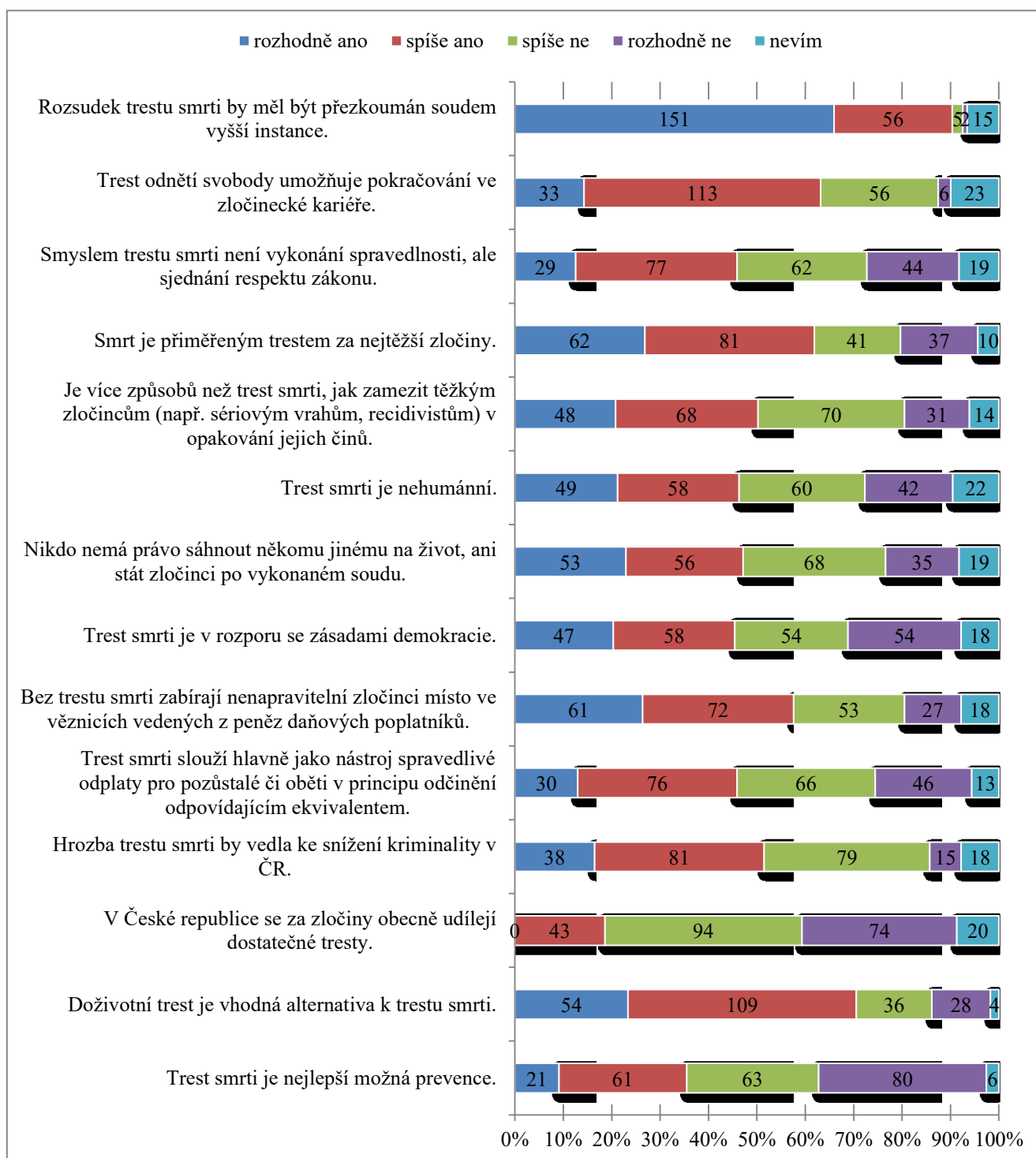
- **Sekce, ve které byli respondenti požádáni o odpověď, zda souhlasí či nesouhlasí s následujícími čtrnácti výroky:**

Z přehledu v grafu č. 5 níže vyplývá, že nejvíce dotázaných nesouhlasí s tvrzením, že trest smrti je nejlepší možná prevence. Shodně souhlasí 70,6% respondentů (po sečtení odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“), že doživotní trest je vhodnou alternativou k trestu smrti. Nikdo z dotazovaných si nemyslí, že se v české republice udílejí dostatečné tresty („rozhodně ano“), pouze 18,6% spíše souhlasí s tímto tvrzením. Oproti tomu necelých 73% si myslí, že se dostatečné tresty neudílejí. Více než polovina dotazovaných si myslí, že by hrozba trestu smrti vedla ke snížení kriminality v České republice. Shodně 45,9% souhlasí, že trest smrti slouží hlavně jako nástroj spravedlivé odplaty pro pozůstalé a oběti. S tímto

tvrzením nesouhlasí 48,6% respondentů, 5,6% zvolilo odpověď „nevím“. Přes polovinu dotazovaných si myslí, že bez trestu smrti zabírají nenapravitelní zločinci místo ve věznicích vedených z peněz daňových poplatníků. A jen o trochu dotázaných méně (46,8%) nesouhlasí s tvrzením, že trest smrti je v rozporu se zásadami demokracie. Zde je ale těsný rozpor, neboť souhlasících respondentů je 45,4%. Že nikdo nemá právo sáhnout jinému na život a to ani v případě státu trestajícího odsouzeného zločince, souhlasí 47,1%, opět v kontrastu s těsným nesouhlasem 44,6%. 46,3% dotázaných si myslí, že trest smrti je nehumánní a více než polovina z nich si myslí, že existuje více způsobů, než trest smrti, jak zamezit těžkým zločincům v recidivě. Na druhou stranu zase 61,9% uvedla, že trest smrti je přiměřeným trestem za nejtěžší zločiny. Že smyslem absolutního trestu není vykonání spravedlnosti, ale sjednání respektu zákonu, si myslí 45,9%. Většinový souhlas si vysloužila otázka, zda trest odnětí svobody umožňuje pokračování ve zločinecké kariéře se svými 64,2%. Nejvyšší souhlas (90,4%) byl ale zaznamenán s názorem, že rozsudek trestu smrti by měl být přezkoumán soudem vyšší instance.

Graf č. 5

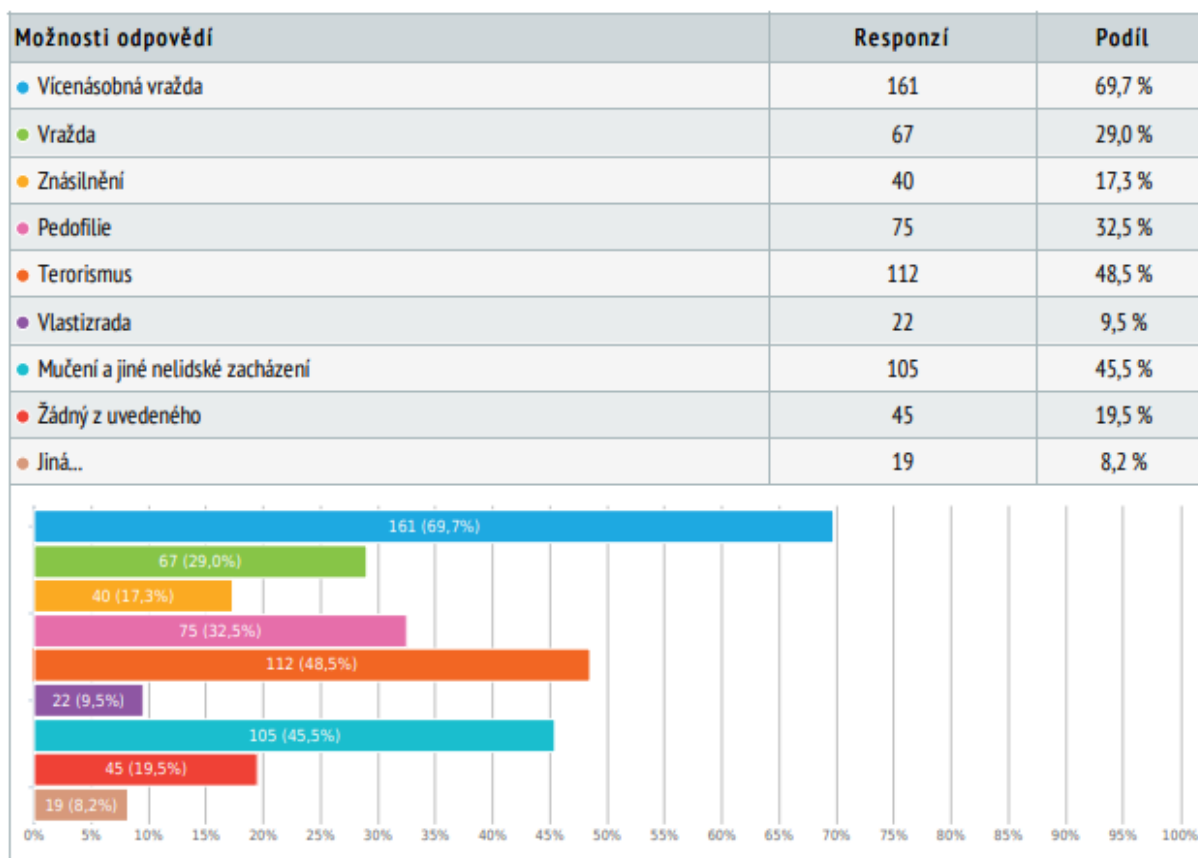
- **Za jaký přečin byste udělili trest smrti?**

V této otázce si respondenti vybírali 1 nebo více možností z předložených variant, byla zde také možnost doplnění. Nejvíce respondentů (69,7%) zvolilo možnost násobná vražda. Dále to byl terorismus (48,5%) a následovalo mučení a jiné nelidské zacházení

(45,5%). K možnosti trestu smrti za pedofilii se přiklonilo 32,5% a za vraždu 29%. Za znásilnění hlasovalo 17,3% a vlastizrada měla 9,5% hlasů. Možnost „žádný z uvedeného“ měla 19,5%.

Ve volných odpovědích se nejčastěji opakovala odpověď, že trest smrti by udělil respondent za vše z uvedeného, záleželo by ale na opakovanosti, brutalitě, provedení a okolnostech (celkem 5x). 4x se objevila odpověď „nesouhlasím s trestem smrti“. Byly také vyjádřeny podmínky, jako že musí být pachatel dopaden přímo u páčání trestného činu nebo že je nutné mít jeho přiznání. Dále byla uvedena odpověď, že trest smrti by respondent uložil za pedofilii, ale pouze při následném usmrcení dítěte. Dalším návrhem bylo udělení trestu smrti za zločiny spáchané na dětech a seniorech. Jeden z odpovídajících uvedl, že trest smrti není dostatečným trestem za nehumánní činy, neboť zločinec nepyká za své činy.

Graf č. 6

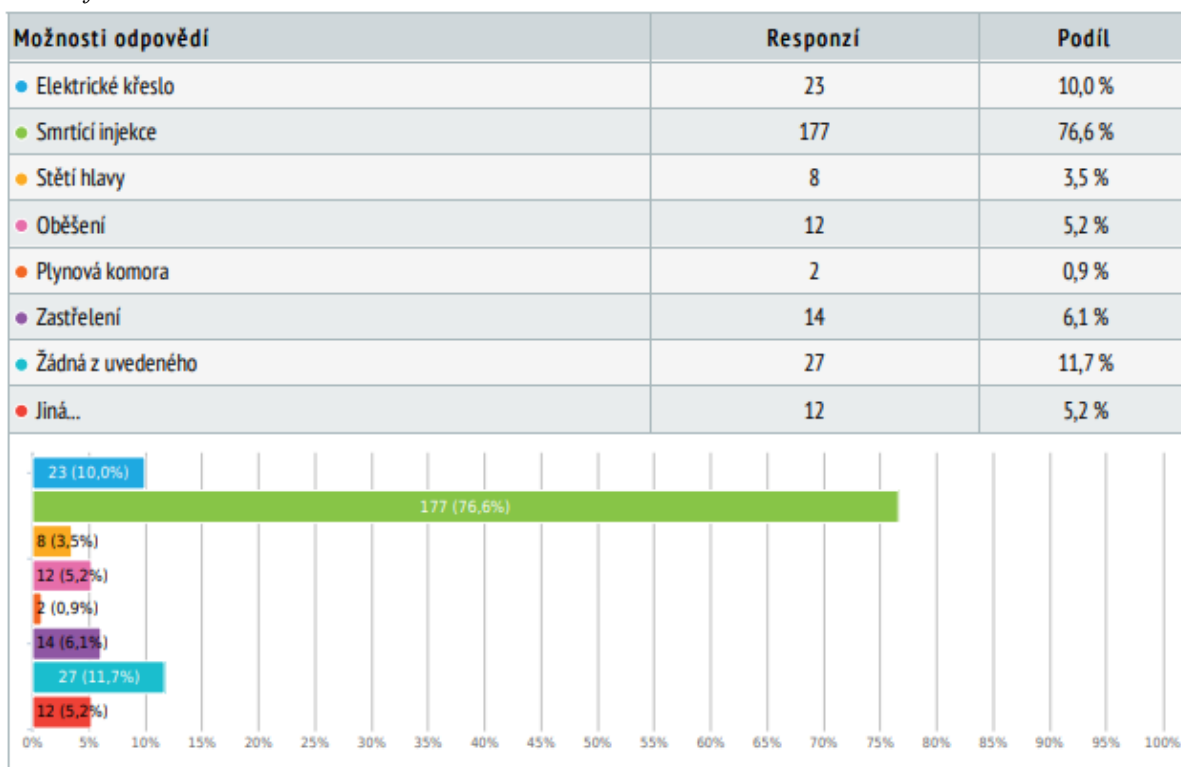

- **Pokud by se hypoteticky znovu zavedl trest smrti, jaká forma je podle Vás nejvhodnější?**

V poslední otázce byla na výběr opět jedna nebo více z možností a k tomu možnost dopsat nějakou ve výběru neuvedenou metodu. Výzkum dopadl tak, že drtivá většina zvolila za nejvhodnější metodu smrtící injekci (76,6%). Druhé v pořadí bylo s 10% elektrické křeslo.

11,7% uvedlo možnost „žádné z uvedeného.“ Lze předpokládat, že jde o ty respondenty, kteří uvedli do volného pole, že nesouhlasí s trestem smrti a z toho důvodu nezaškrtnuli žádný důvod z uvedeného. 1 respondent uvedl, že by byl pro použití principu „oko za oko, zub za zub“, další uvádí, že by odsouzený měl mít možnost volby. Objevila se i odpověď, že způsob trestu smrti, by měl být variabilní a měl by se vybírat v závislosti na brutalitě a provedení trestného činu.

Graf č. 7

8. Shrnutí dotazníku

Výsledky dotazníku položeného vzorku 232 lidí na celém území České republiky dopadl velice nerovnoměrně. Na drtivou většinu otázek zareagovala polovina souhlasně a druhá polovina byla s nimi v rozporu. Je nutno podotknout, že většina respondentů raději volila mírnější „spíše ano“ nebo „spíše ne“ oproti razantnějšímu „rozhodně ano“, „rozhodně ne“, když měli tyto možnosti na výběr.

Jediné odpovědi, které se od ostatních odlišovaly tím, že se respondenti ve skutečnosti shodli na jedné z odpovědí, byly: „Doživotní trest je vhodná alternativa k trestu smrti.“, kde většina lidí s tvrzením souhlasí. „V ČR se za zločiny obecně udílejí dostatečné tresty.“, kde je naopak většina lidí v opozici proti tomuto tvrzení. „Smrt je přiměřeným trestem za nejtěžší zločiny.“, kde opět většina respondentů volí kladnou odpověď. A v posledním případě „Trest odnětí svobody umožňuje pokračování ve zločinecké kariéře.“ zase ano. Z tohoto by vyplývalo, že sice trest smrti by obecně mohl být považován za přiměřený, ale doživotí by mohlo být místo něj použito jako vhodná alternativa.

V případě, že by se Česká republika rozhodla znovu zavést trest smrti, mělo by to být za zvlášť závažné přečiny jako mnohonásobné vraždy nebo terorismus. Tyto činy by rozhodně měly být přezkoumány soudem vyšší instance, aby se zamezilo justičním omylům. Odsouzený by měl být popraven smrtící injekcí.

9. Názory odborníků

Pro doplnění dotazníkového šetření byli požádáni o názor i někteří členové Vojenské policie (dále jen VP) a odborníci z oborů, který s trestem smrti souvisí. Těmto lidem byly poslány názory emeritního plukovníka Jiřího Markoviče, exšéfa české mordparty, který vyjadřuje nesouhlas s trestem smrti a publicisty Viktorína Šulce, který je pro trest smrti. Tyto názory jsou vyňaty z časopisu *Policista*⁵³ a jejich přepis je k nalezení níže.

Názory jsou zde přiloženy v původním znění bez úprav. Pro zajímavost je přiložen i názor Tomáše Garrigue Masaryka z knihy Karla Čapka

Tomáš Garrigue Masaryk, první československý prezident:

„Těžká byla pro mne otázka trestu smrti; stálo mě to mnoho nocí, když jsem měl popisovat trest smrti, a dni, kdy jsem to učinil, mám ve svém kalendáři poznamenány černým křížkem. Sledoval jsem pozorně, má-li trest vliv na zločinnost; studoval jsem statistiku zločinů a zejména vražd po celou dobu, ale nevidím, že by trest smrti měl účinek odstrašující na lidi zločinné; zločinec ve chvíli vraždy nemyslí na trest, ale na úspěch svého zlého činu. Jistý účinek je na občany ostatní, zejména o věci myslící. Můj argument pro trest smrti není, že je odstrašující, ale že je v něm mravní expiace: vzít člověku život je bezpráví tak strašlivé, že může být usmířeno jen výkupným stejně těžkým. Dělán ovšem patričný rozdíl mezi vraždou a zabitím a uznávám polehčující okolnosti při každém zločinu, jak to moderní kriminální psychologie vyžaduje; ale ve výjimečných případech nemožno vyvracet, že trest smrti je ve shodě s metafysickým uznáním hodnoty lidského života. Věřím a čekám, že bude zrušen vyšší vzdělanostní a mravností obyvatelstva, souhlasem nás všech.“⁵⁴

Jiří Markovič, emeritní plukovník

„Patřím mezi vyšetřovatele s nejvyšším počtem případů uložených trestů smrti. Celkem šest pachatelů vražd, na jejichž objasňování jsem se podílel, si vyslechlo pravomocný ortel smrti, na šibenici skončili čtyři, jeden zemřel ve vězeňské nemocnici, poslední Vocá-

---

⁵³ *Policista*. 2017. Praha 4 - Chodov: Tiskárna Ministerstva vnitra, s.p.o., 2017, str. 6.

⁵⁴ ČAPEK, Karel a Tomáš Garrigue MASARYK, OPELÍK, Jiří, ed. *Hovory s T.G. Masarykem*. Praha: Ústav T.G. Masaryka, 2013. ISBN 978-80-87782-03-3, str 182.

sek se po roce 1990 stal doživotním vězněm. Přesto bych nesouhlasil s obnovením trestu smrti. Vzpomínám si na jednoho prvoinstančně ke smrti odsouzeného sadistu s tak nízkým IQ, že jeho popravu bych považoval spíš za porážku lidského hovádka... S oblibou říkávám, že o rozsudku nerozhodují ani kriminalisté ani soudci, verdikt záleží na znalcích z odvětví psychiatrie a psychologie. Když ti řeknou, že obžalovaný je příčetný, že jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti zůstaly v podstatě zachovány, je s dotyčným ámen. Jenomže psychoposudky nejsou žádná přesná matematika – i erudovaní a zkušení odborníci se mezi sebou často neshodnou, přesně řečeno mají opačné názory. To se koneckonců týká i soudů a odvolacích instancí, určitě tam nepracují žádné nuly, a přesto se jejich verdikty liší jako den a noc. Kdyby na tomhle měl záležet lidský život...“⁵⁵

Viktorín Šulc, publicista

„Žijeme ve změkčilé době. Okradený nesmí vyfotit utíkajícího zloděje a vyvěsit snímek na elektronických sítích, porušuje totiž kradákovo lidské právo na soukromí. Psychopaty jsme ze samé humanity přejmenovali na jedince s (polymorfní) poruchou osobnosti. Rovněž ke zrušení trestu smrti nemělo dojít. Delikventovy chvílky hrůzy před popravou mě nedojímají, jejich oběti si toho před smrtí prožily daleko víc. Neberu ani argument o popravách nevinných či pohodlně nepohodlných osob. Může mi někdo jmenovat pachatele vraždy, který u nás skončil na šibenici, ale později se ukázalo, že byl nevinný? Třístupňový soudní maraton byl dostatečnou pojistkou proti omylům. A pokud v naší zemi zase zavládne totalitní systém, trest smrti pro jinak smýšlející protivníky si prosadí, v tom mu zákon z roku 1990 nezabrání. Trest smrti vykonaný na zločinci považují za generální prevenci, že dotyčný už nikdy nikomu neublíží. Doživotí totiž není generální... Kdyby ti výtečníci ze speciálního oddělení na Mírově a ve Valdicích údajně neměli svíčku naděje, že po dvaceti letech mohou opustit vězení, byla by to prý pro ně sociální poprava. Přesně tak praví trestní zákon. Ano, žijeme ve změkčilé době.“⁵⁶

mjr. David Tomčík, kaplan VP:

„Jsem proti trestu smrti. Statistika justičních omylů v této souvislosti ukazuje, že se lidská společnost umí dopustit nenapravitelných křivd a dodatečná omluva z úrovně státní

⁵⁵ *Policista*. 2017. Praha 4 - Chodov: Tiskárna Ministerstva vnitra, s.p.o., 2017, str.6.

⁵⁶ *Policista*. 2017. Praha 4 - Chodov: Tiskárna Ministerstva vnitra, s.p.o., 2017, str. 6.

instituce, včetně případného finančního odškodnění nepůsobí jako zadostiučinění, ale mnohem spíš jako cynický výsměch. I když bezpochyby jsou zločiny, které si trest smrti zaslouží, principiální riziko nenapravitelnosti takových právních přešlapů je na můj vkus příliš vysoké.

Trest smrti je vždy absolutní a nevratné rozhodnutí, které se ovšem opírá o relativní a částečné poznatky a soudy. Nejproblematictější bodem je podle mého názoru možnost skutečně objektivního posouzení viny a odpovědnosti jednotlivce ve smyslu mravním a filozofickém. Zda někdo skutek spáchal, či nikoli se určitě prokázat dá. Jaké byly nejhlubší a nejnítější motivy a příčiny s ohledem na jeho genetickou a sociální předurčenost je však otázka mnohem komplikovanější. Ale právě způsob jejího zodpovězení umísťuje každou konkrétní kauzu do hodnotové škály morálních souřadnic a v konečném důsledku ovlivňuje povahu a výši rozsudku. Právní mašinérie si na zodpovězení této otázky povolávají experty z oblasti psychologie a psychiatrie s nelehkým zadáním. Hlubinu lidské existence protlačit přes filtr černobílé optiky a rozhodnout, zda někdo je nebo není zodpovědný za svoje jednání.

V případě takových odborných posudků je dle mého přesvědčení vhodné hovořit spíše o míře pravděpodobnosti, a ne o pravdě. Odborné disciplíny, které se zabývají otázkami lidské psyché jsou více či méně úspěšnými pokusy aplikovat teoretické modely na oblast, která zůstane ze své podstaty vždycky tajemstvím. Proto je vhodnější ponechat toto absolutní rozhodnutí o životě a smrti v rukou té spravedlnosti nejvyšší...“

Jan Čermák, příslušník kriminální služby VP:

„Trest smrti, jinak též absolutní trest považuji za potřebný, ale logicky zcela poslední instrument, k němuž by společnost měla mít možnost sáhnout za účelem vlastní ochrany před pachateli, pravomocně odsouzenými za spáchání těch nejtěžších zločinů, spáchaných ze zvlášť zavrženíhodných pohnutek a v případě usmrcení oběti provedeného zvláště trýznivým způsobem, současně při velmi nízké, či dokonce nemožné resocializaci těchto pachatelů.

Uvážíme-li, že soudobé trestní právo obsahuje zásadu subsidiarity trestní represe, tedy zásadu ultima ratio nabízí se logicky otázka, proč za okolností výše uvedených nelze v rámci ukládání trestu, který s ohledem na uvedenou velmi nízkou, či dokonce nemožnou resocializaci pachatelů má, jako v případě pravomocně odsouzených k doživotnímu trestu

odnětí svobody, funkci vysloveně ochrannou, k udělení absolutního trestu přikročit. Navíc když absolutní trest má ještě i výrazný odstrašující potenciál. V jednom z dokumentů, který se týkal pachatelů tzv. orlických vražd, konstatoval jeden z policistů, že pachatelé při výsleších uváděli jako jednu z pohnutek k jejich trestné činnosti to, že si byli vědomi zrušení absolutního trestu.

Odpůrci absolutního trestu v naší zemi jako jeden z hlavních důvodů jeho odmítání připomínají bolševický teror, kdy od roku 1948 do roku 1960 bylo k smrti ve vykonstruovaných procesech na základě podvržených důkazů odsouzeno a následně popraveno více než dvě stě osob. Na tomto místě je ale třeba uvést, že naprosto jednoduchou právní úpravou lze uložení absolutního trestu za zločiny, které nejsou spojené s následkem v podobě usmrcení oběti zvláště trýznivým způsobem, zamezit.

V konkluzi tedy konstatuji, že jsem pro znovuzavedení trestu smrti jako formy absolutní ochrany společnosti před recidivou trestné činnosti neresocializovatelných jedinců, pravomocně odsouzených za spáchání těch nejtěžších zločinů zejména proti životu a zdraví se smrtelným následkem, spáchaných buď ze zvlášť zavrženíhodné pohnutky, nebo zvláště trýznivým způsobem. Takový instrument odpovídá principu ultima ratio, aplikovanému v soudobém trestním právu.

Zkrátka se nedomnívám, že život vícenásobného vraha zaslouží vyšší ochrany, než zmařené životy jeho obětí.“

Pplk.. Ing. Bc. Tomáš Vokálek- znalec v odvětví daktyloskopie, trasologie, technické zkoumání dokladů a písemností; Náčelník Oddělení kriminalistické techniky a expertiz Vojenské policie

„Zavedení trestu smrti - rozhodně ANO, ALE - je třeba na takový trest pohlížet jako na více než výjimečný trest a jako takový ho posuzovat. Sám jsem znalec (ve třech oborech), našťástí v oborech kde je vše jasně počitatelné a měřitelné. Takový rozsudek pouze za násilnou trestnou činnost – a v případě terorismu či útoku na větší počet osob (3 a více) - i ve stádiu pokusu.

K otázce příčetnosti - dva až tři nezávislé znalecké posudky, ale i tak jen jako podpůrný důkaz – není nikde stanoveno, že se do takového stavu dotyčná osoba nedostane znovu a neprovede stejný skutek. Vystudoval jsem psychologii a sociologii a vím, že tyto vědy nejsou zcela striktně uchopitelné.

Jednoznačně prokázaný skutek nebo (spíše i) přiznání obžalovaného. Opětovné přezkoumání soudem vyšší instance-víceступňové rozhodnutí i bez odvolání jednotlivých stran.“

Ing. Rudolf Bubla, znalec v oboru Balistika OKTE PČR

„Markovič i Šulc mají pravdu, život není černobílý. „Možnost“ udělení trestu smrti by dle mého názoru měla být zachována, i když si nemyslím, že by tato hrozba zločince přinutila změnit jejich chování.“

Ing. Radomír Pedlík, kancelář ředitele Kriminálního ústavu, znalec daktyloskopie

„Se zájmem jsem si přečetl obě vyjádření (názory) na problém trest smrti. Určitě při samotném psaní pojmu „trest smrti“ se člověk necítí dobře, nebo má minimálně zvláštní pocit. Protože život pro mne znamená pohyb, city, prožitky, emoce sounáležitost apod. Takže rozhodovat, a zvláště, o bytí a nebytí člověka, není a nikdy nebude jednoduchá věc. Rozhodující jsou důvody, které vedou k tomu, že by někdo měl rozhodovat o trestu smrti jiného člověka. Mezi základní práva člověka jako jedince, který je součástí společnosti, je právo na svobodu, život a zdraví. V současné době si však v naší společnosti řada jedinců neuvědomuje, že „moje“ svoboda končí tam, kde začíná svoboda „druhého“. A v tom horším případě může dojít k tomu, že tento konflikt končí smrtí. Pomímím proces prokazování, dokazování apod. ale, jestliže někdo poruší takto závažným způsobem pravidla soužití a „sáhne“ úmyslně na život druhému, a vůbec to dle mého nemusí být „zvlášť závažným a trýznivým způsobem“, nemám problém s tím, že někdo druhý, komu společnost důvěřuje, bude rozhodovat spravedlivě, tzn. tak, aby chránil „zdravou“ část společnosti třeba i o jeho životě. Nelíbí se trend, že i tento jedinec má svá práva. Ty pozbyl v momentě, kdy úmyslně sáhl na život druhého. Takže za mne, ANO. A myslím, že, pomíneme-li, politické procesy, nedocházelo nikdy ke zneužití tohoto institutu.“

Mgr. Miroslava Antlová – kancelář ředitele Kriminálního ústavu

„V článku je nastíněno jen kousek z možných dvou směrů názoru. Ano x ne. Ne-fandím šmejdům, vrahům a tyranům, ale žádná společnost či člověk sám, by neměl mít

moc rozhodovat o jiném životě. Společnost o životě vraha a vrah o své oběti. Jakkoliv je chování jednoho odsouzení hodné, tak není možné jednat stejně, byť sebehumánněji. Je třeba ovlivňovat jednání, a to konkrétně, v obecné rovině všeobecně.“

Bc. Marek Jaroš – kriminalistický technik Vojenské policie

„Souhlasím s panem Viktorínem Šulcem, je ale třeba brát ohled na spáchaný trestný čin, jeho způsobu a v neposlední řadě na oběť. Vražda zvláště trýznivým způsobem, mučení a hanebné nakládání s mrtvolou nezasluhuje nic jiného než dotyčného potrestat trestem smrti (můj názor, oko za oko zub za zub). Samozřejmě v tomto případě se přikláním k Jiřímu Markovičovi, že je zapotřebí zjistit příčetnost v době spáchaní trestného činu za pomoci minimálně tří posudků a na základě nich rozhodnout. Pokud by se jednalo o osobu s inteligencí na hranici debility, pak je zapotřebí tuto osobu izolovat, např. v léčebnách nebo detenčních zařízeních, aby nedocházelo k recidivě. Můj názor.“

Ing. Petr Diviš – vedoucí OKTE správy hl. města Prahy

„(Ne)vděčné a věčné téma ;-), já jsem pro možnost uložení tohoto trestu. Vždy se jednalo o výjimečný trest, a i tak bych to bral se všemi pojistkami, které právní systém může nabídnout a náš nabízí dost. Společnost by měla deklarovat, že některé věci jsou za hranou všeho a proto je nutné jít až „za hranu“ (chápej viz Šulc: změkčilá doba). Pravda IQ některých pachatelů, či „kouzlo“ okamžiku „nutnost“ vyřešit situaci, „nepříčetnost-dle posudků“, která pachatele donutí spáchat zverstvo: čin hodný trestu smrti, je diskutabilní, ale proč jim zařizovat na státní útraty to co by si stejně jako většina měli zajistit a hlavně uvědomit sami. Jak je psáno v bibli ty do mě kamenem, já do tebe chlebem...ale tvrdým. Diskutabilní je jestli možnost uložení tohoto trestu působí preventivně. Myslím, že ne. Těm lidem je to v tu chvíli jedno. Ale pravdou je, že když tato možnost není, tak nemají co ztratit. Získat mohou hotel s TV, teplou stravou a lékařskou péčí.

P.S.: Za chyby se holt platí...“

Josef Trnka, dlouholetý kriminalista, zaměstnanec OKTE Vojenské policie na úseku foto-video (pracoval na kauzách Stodolových, Orlických vražd a podobně)

„Vyjádření k znovuzavedení trestu smrti:

Vzhledem k tomu, že soudnictví je v naší zemi třístupňové, nemůže dojít k nespravedlivému odsouzení. Z tohoto důvodu bych souhlasil se znovuzavedením trestu smrti, ale pouze u přesně specifikovaných trestných činů:

- Nájemná vražda provedená zvláště zavrženíhodným způsobem
- Několikanásobná plánovaná vražda za zvláště zavrženíhodných pohnutek
- Vraždy spáchané na dětech z jakéhokoliv důvodu
- Teroristický útok
- Za vlastizrady (v případě válečného konfliktu)

Bc. Jaroslav Plitz, vyšetřovatel Vojenské policie

„Jednu dobu jsem se o trest smrti zajímal a pár faktů si pozjistil. Co se týče mě, asi bych pro trest smrti byl, ctím zásadu oko za oko a zub za zub. Avšak muselo by to být pouze v opodstatněných a dokonale vyšetřených a odsouzených případech. Myslím tím zejména, nebo raději, pouze případy vražd, kdy pachatel si plně uvědomuje svůj čin a důsledek (myšleno trest smrti) činu. Pro příklad uvedu nájemného vraha. Ovšem takových případů je dle mého mínění dosti málo. Myslím si, že pachatel vraždy bývá povětšinou člověk, který jedná v afektu a pod nátlakem nějaké okolnosti (droga, životní situace) a právě takovouto okolnost musí soud brát v potaz. Podle mě nelze třeba popravít člověka, který trpí duševní nemocí a pod tlakem této nemoci zabije. Otázkou ovšem zůstává, do jaké míry se dá takováto nemoc diagnostikovat. S tím mě napadá, že řádně vyšetřit jak případ, tak pacienta (vraha) musí být pro justici velice nákladné a osobně věřím, že proces, jehož verdiktem je poprava, je mnohem nákladnější, než-li proces zakončený trestem odnětí svobody na doživotí. Navíc v dnešní době rozhodují peníze, věřím, že v justici velkou roli finanční prostředky hrají. Prostě kdo na to má, ten si zaplatí dobrého právníka, který svými schopnostmi a kolikrát i vlivem na porotu, či soudce proces vyhraje, či zmanipuluje a ten kdo na to nemá, toho popravíme?! V souvislosti s trestem smrti už vůbec nejsem zastáncem politických a náboženských poprav, které jsou velice oblíbeny v nedalekém Iránu, Pákistánu, Iráku, Číně. Dále si myslím, že trest smrti nepůsobí ani preventivně a pokud ano, tak opravdu jen na potencionálního vraha, který je při plných smyslech a vraždu by vykonal za určitým benefitem, např. zisk, nebo odstranění, pro vraha, nepohodlné osoby.

No, shrnu-li to, tak říkám, že já pro trest smrti **nejsem.**“

Bc. Martin Palánek, kriminalistický technik Vojské policie

„Oba autoři mají zajímavé argumenty pro svůj názor.

Budu stručný.: „V případech, kdy je jednoznačně prokázána vina, bych souhlasil se zavedením trestu smrti“. Několikanásobní vrazi typu Roubal (sice už je po smrti) a mu podobní tady nemají co dělat. Úkladné vraždy, nájemné vraždy, brutální vraždy - jejich pachatelé tady taky nemají co dělat. Jenom systém finančně zatěžují. Taky si myslím, že díky tomu, že není tento typ trestu, neexistuje žádný strašák pro spoustu lidí. Stejně tak bych se nebál vyjádřit k tomu, že nucené a těžké práce pro spoustu vězňů by byly také dobrým řešením. Spousta z nich se z vězení dostane vysportovaných, odpočatých a s dobrými kontakty.“

Bc. Radek Toháček, manažer kvality OKTE Vojské policie

„Jsem pro trest smrti u úmyslné násilné trestné činnosti, terorismu a násilí a pohlavní zneužití dětí.

Samozřejmě vše má svá pro a proti, ale za předpokladu, že bude jednoznačně prokázáno, že recidivista skutek spáchal a není jediná pochybnost,

tak život za život. U terorismu je to podobné, pokud bude jednoznačně prokázáno, že to dotyčný spáchal, nebo spáchat chtěl, tak takový člověk nemá v naší společnosti co dělat.

Co se týče násilí na dětech, tak opět s člověkem není něco úplně v pořádku a opět nemá v naší společnosti co dělat.

Sluníčkáři by namítali, že podle zákona č.1/1993 Ústava a zákona č. 2/1993 Listina základních práv a svobod má každý právo na život. Ale kdo dává právo těmto zločincům brát životy druhých???

To, že někdo odvětlí, že dotyčný je nemocný, v době skutku nepřičetný a podobný řeči, tak to není žádná omluva a vysvětlení pro pozůstalé po obětech...

Pokud se zamyslíme nad aspektem, zda by to bylo výchovné, tak určitě ano...!!!

Můžeme se na to podívat i z pohledu slušného občana, který platí daně, proč má platit takové lidi ve vězení???. Myslíte, že se takový člověk napraví???

Spousta lidí volá jen a jen po svých právech, ale úplně zapominají, že také mají jisté povinnosti.

Oko za oko, zub za zub a život za život. Takže jednoznačně jsem pro trest smrti!!!“

Jan Habočík, kriminalistický technik Vojenské policie

„V případě otázky znovuzavedení trestu smrti jsem proti, protože každý se může mýlit, včetně soudů a jsme jen lidi, pokud se již provede trest smrti tak poté už nelze vrátit zpět v případě zjištění nových okolností, důkazů (forenzní vědy se rozvíjejí včetně metod, např. dříve nebylo DNA a až později se podařilo díky tomu objasnit např. staré vraždy). I když v případech zabití zvláště trýznivým způsobem bez známek soucitu nebo u zvláště závažných zločinů proti dětem jsem na vážkách, zda takový jedinec je schopný nějaké "převýchovy" a není jen potencionálním rizikem do budoucna pro normální občany (představa, že podmíněčně propuštěný vězeň znásilní a zabije někomu dítě, když už to jednou udělal, by ve mně asi vařila krev a neměl by se dostat ven).“

Závěr

Tato bakalářská práce je zaměřena na věčné a stále diskutované téma trestu smrti. Měla by čtenáři přinášet objektivní pohled a pomoci mu se v tématu zorientovat. Třetí a čtvrtá kapitola by měly ulehčit rozhodnutí, jak k trestu smrti přistupovat, jaké jsou jeho zápory a klady, v čem je to výhodný a nevýhodný. Nehledě na to, že v mnoha státech (včetně České republiky) byl tento trest zrušen, v některých zemích se i znovu zavedl.

Cíl této práce bylo zjistit postoj české společnosti k trestu smrti a popřípadě, jak se staví k jeho znovuzavedení. K tomuto účelu byl proveden vlastní výzkum, ze kterého lze vysledovat, že tak jako odborníci na celém světě, ani tento dotazovaný vzorek se na názoru na problematiku neshoduje.

Největší vlny debat na téma znovuzavedení se objevují v reakci na nějaký zvláště ohavný zločin. V těchto chvílích se společnost dovolává spravedlnosti a vyžaduje přísnější potrestání, než je odsouzení na doživotí. Podpora trestu smrti je v tuto chvíli podpořena silnými emocemi. Ve chvílích, kdy by se tito lidé rozhodovali s chladnou hlavou, se jejich názor může mírně odlišovat. Z tohoto důvodu byly do práce implementovány i názory odborníků, kteří se z většiny na poli trestního práva pohybují dlouhá léta a tak na tuto problematiku mají víceméně ustálený názor. Dle některých by měla alespoň existovat možnost udělit trest smrti, i když by nebyl využíván nějak hojně a jen po velmi důkladném prošetření.

Vysoké procento lidí z dotazníku též zvolilo, že si myslí, že dlouhodobě věznění lidé nemají šanci na reintegraci a resocializaci. Toto by hrálo do karet rozhodnutí pro trest smrti. Proč formovat jedince pro to, aby byli dále neschopní žít ve společnosti?

Neboť já sama jsem v průběhu psaní několikrát přehodnotila názor na tuto problematiku, jsem zastáncem toho, aby o takto důležitém tématu rozhodovali odborníci z různých oborů, kteří mají přehled o historii i všech úskalích trestu smrti. Ne lidé v referendu a rozhodně ne politici.

Seznam použité literatury

Odborné publikace

BEST, Cornelia C. *Trest smrti v německo-českém porovnání*. Brno: Doplněk, 1996. ISBN 80-85765-56-x.

ČAPEK, Karel a Tomáš Garrigue MASARYK, OPELÍK, Jiří, ed. *Hovory s T.G. Masarykem*. Praha: Ústav T.G. Masaryka, 2013. ISBN 978-80-87782-03-3.

FICO, Robert. *Trest smrti*. Bratislava: Kódexpress, 1998. ISBN 80-967943-8-8.

LIŠKA, Otakar. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. 2., opr. a rozš. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV PČR, 2006. ISBN 80-866-2109-X.

MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-433-1.

MONESTIER, Martin a Jindřich FRANCEK. *Historie trestu smrti: dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*. Vyd. 3. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Praha: Rybka, 1999.

SCHREIBER, Hermann. *Trest smrti v dějinách lidstva*. Praha: Naše vojsko, 2008. ISBN 978-80-206-0975-5.

WALLER, Martin. *Absolutní trest*. Ostrava: Domino, 2006. ISBN 80-7303-310-0.

Periodika

Policista. 2017. Praha 4 - Chodov: Tiskárna Ministerstva vnitra, s.p.o., 2017.

Elektronické zdroje

Arguments for and against the death penalty: Deterrence. *The Death Penalty* [online]. Michigan: Michigan state university comm tech lab, 2004 [cit. 2020-07-16]. Dostupné z: <https://deathpenaltycurriculum.org/student/c/about/arguments/argument1a.htm>

Death sentences and executions 2019: Amnesty international global report. In: *Amnesty International* [online]. London, UK: Amnesty International, 2020 [cit. 2020-07-18]. Dostup-

né z: <https://www.amnesty.cz/data/file/4900-amnesty-death-sentences-and-executions-2019-web-embargo-21-april.pdf?version=1587387217>

Den, kdy Jana z Arku dobyla Orléans. *Televize seznam.cz* [online]. Praha: stream.cz, 2017 [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/video/slavedny/den-kdy-jana-z-arku-dobyla-orleans-7-kveten-1429-152962>

Gas chamber. In: *The death penalty* [online]. Michigan: Michigan state university comm tech lab, 2004 [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <https://deathpenaltycurriculum.org/student/c/about/methods/gaschamber.htm>

Hanging. In: *The death penalty* [online]. Michigan: Michigan state university comm tech lab, 2004 [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <https://deathpenaltycurriculum.org/student/c/about/methods/hanging.htm>

Historik: V sekýrárně neumírali jen Češi. Odvážní byli i dozorcí. *Týden.cz* [online]. Praha: Empresa Media, 2015, 4.5.2015 [cit. 2020-07-15]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/historik-v-sekyrarne-neumirali-jen-cesi-odvazni-byli-i-dozorci_341791.html?showTab=nejctenejsi-24

Iran: End executions by stoning [online]. 2008. United Kingdom: Amnesty International Publications, 2008 [cit. 2020-07-07]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/download/Documents/56000/mde130012008en.pdf>

JUDR. VICHÉREK, Roman. Účel trestu. *Epravo.cz* [online]. Praha 1: Epravo.cz, 2013 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>

Komplexní reintegrační program pro osoby opouštějící prostředí věznice Praha Pankrác. *Prevence se musí vyplatit* [online]. Praha: Centrum podpory podnikání Praha, 2018 [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/komplexni-reintegracni-program-pro-osoby-opoustejici-prostredi-veznice-praha-pankrac/>

Life and Death Row: How the lethal injection kills. *BBC Three* [online]. United Kingdom: BBC, 2018 [cit. 2020-07-16]. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/bbcthree/article/cd49a818-5645-4a94-832e-d22860804779>

List of methods of capital punishment. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_methods_of_capital_punishment

Methods of Execution. *Death penalty information centre* [online]. Washington DC: DPIC, 2020 [cit. 2020-07-15]. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/executions/methods-of-execution>

OSN vyzývá Saúdskou Arábii: Zrušte kamenování, bičování a popravu dětí. *Echo24.cz* [online]. 2016, **2016**, 1 [cit. 2020-07-05]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iJNK9/osn-vyzyva-saudskou-arabii-zruste-kamenovani-bicovani-a-popravu-deti>

Postoje občanů k trestu smrti. *Sociologický ústav AVČR, v.v.i.* [online]. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2009 [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a621/f9/100937s_ob90710.pdf

Právo a terénní sociální práe. *Člověk v tísni* [online]. Praha: Člověk v tísni, 2012 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <http://www.clovekvpravy.cz/trestni-pravo-aktualizovano-k-112012-452/trestni-pravo-hmotne-455/obecna-cast-zakladni-pojmy-a-pravidla-trestniho-prava-458/tresty-a-jejich-ucel-668>

Sheryl Worsley. In: Youtube [online]. 21.03.2017 [cit.2020-07-16]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=BOKYCqee2YY>. Kanál uživatele VICE News.

Smrt ukamenováním: v Íranu stále běžná praxe. *Týden.cz* [online]. 2018, **2018**, 1 [cit. 2020-07-05]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/asie-a-oceanie/smrt-ukamenovanim-v-iranu-stale-bezna-praxe_39123.html

Ukřižování: Jeden z nejbrutálnějších a nejhanebnějších způsobů smrti. *Eurozprávy.cz* [online]. 2019, **2019**, 1 [cit. 2020-06-30]. Dostupné z: Zdroj: <https://eurozpravy.cz/magazin/255504-ukrizovani-jeden-z-nejbrutalnejsich-a-nejhanebnejsich-zpusobu-smrti/>

Wrongful Use or Threat of Capital Prosecutions Implicated in Five Exonerations in 2018. *Death penalty info* [online]. Washington DC: Death Penalty Information Center, 2019, 23.4.2019 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/news/wrongful-use-or-threat-of-capital-prosecutions-implicated-in-five-exonerations-in-2018>

ZACHRLA, Jan. Václav Mrázek. *Muzeum zla* [online]. Česká Lípa: Kriminalistika.eu [cit. 2020-07-16]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/mrazek/mrazek.html>

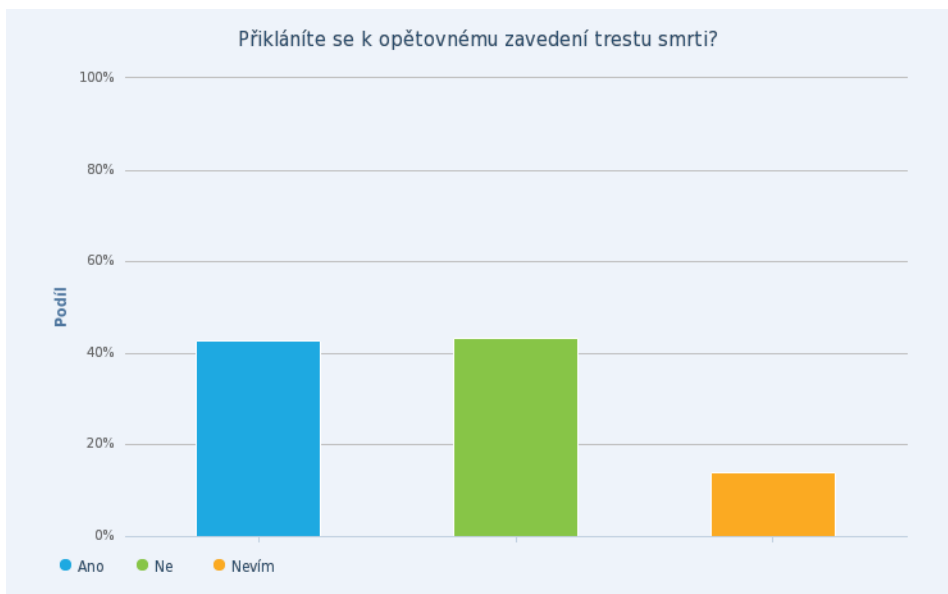
Seznam příloh

Tabulka č. 1

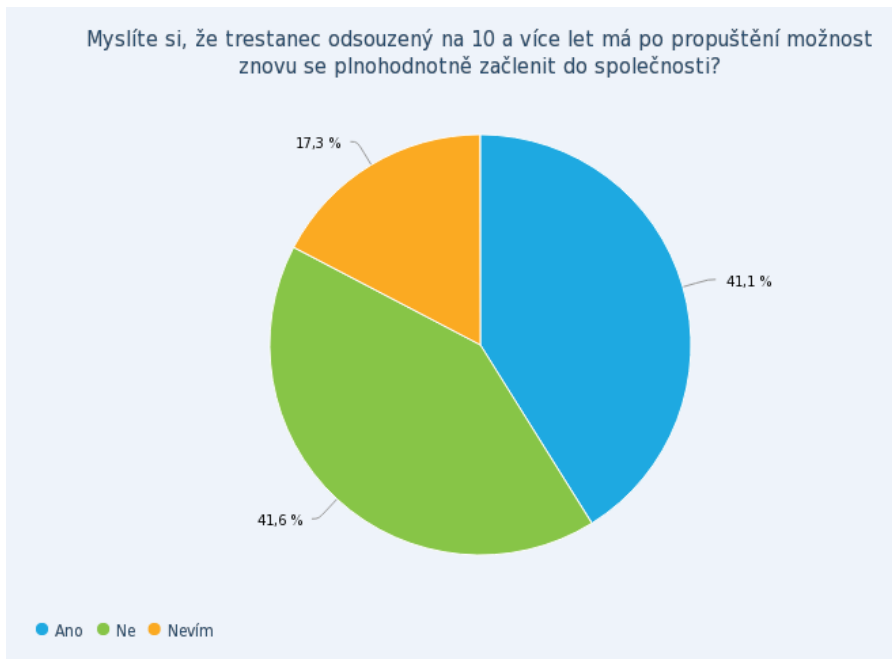
Metody poprav v roce 2019

Stěti	Saúdská Arábie										
Elektické křeslo	USA										
Oběšení	Bangladéš	Botsvana	Egypt	Irán	Irák	Japonsko	Pákistán	Singapur	Jižní Sudán	Sudán	Sýrie
Smrtelná injekce	Čína	USA	Vietnam								
Zastřelení	Bahrain	Bělorusko	Čína	Severní Korea	Jemen	Somálsko					

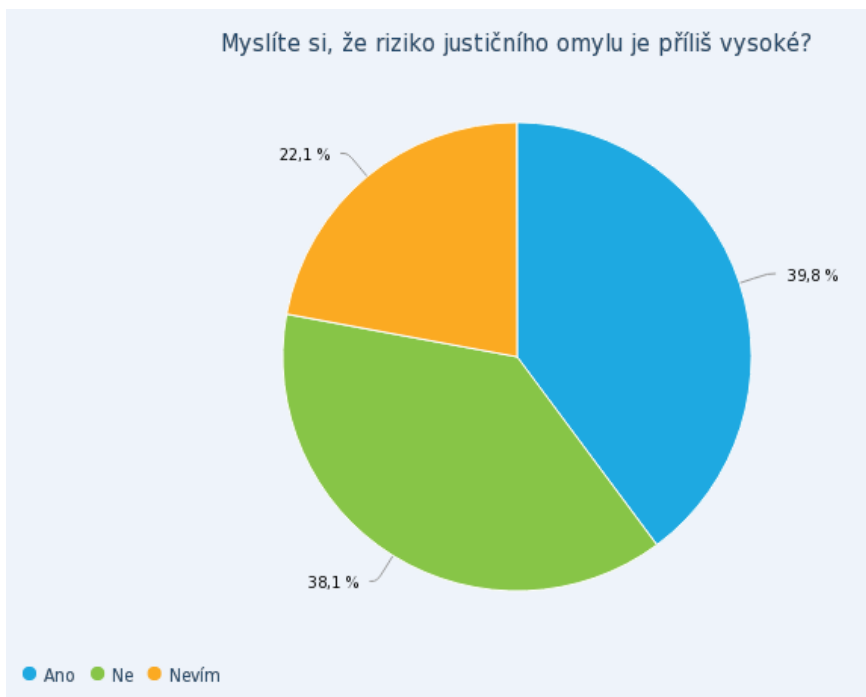
Garf č. 1

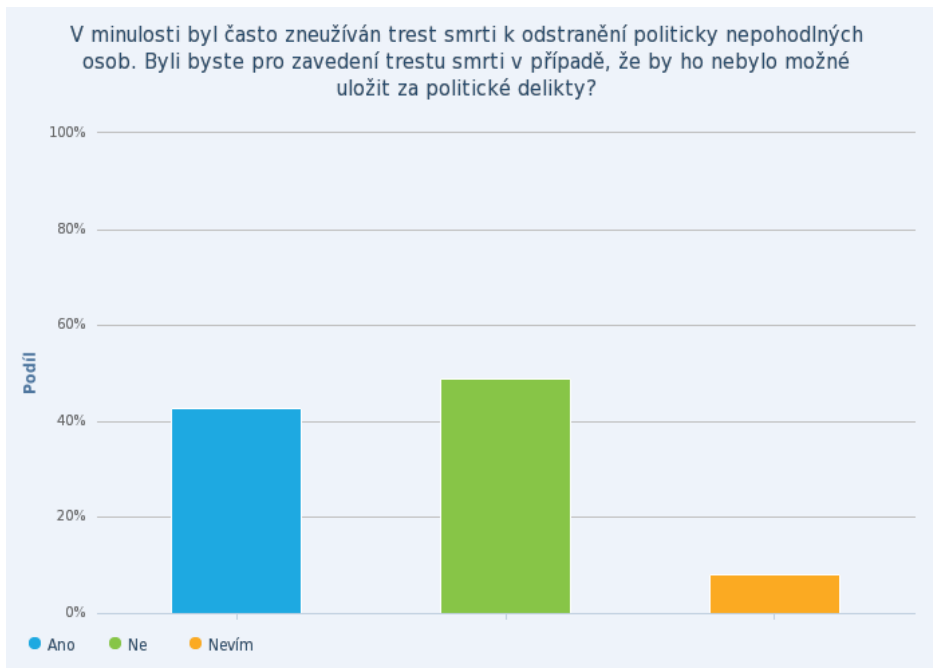
Graf č. 2:

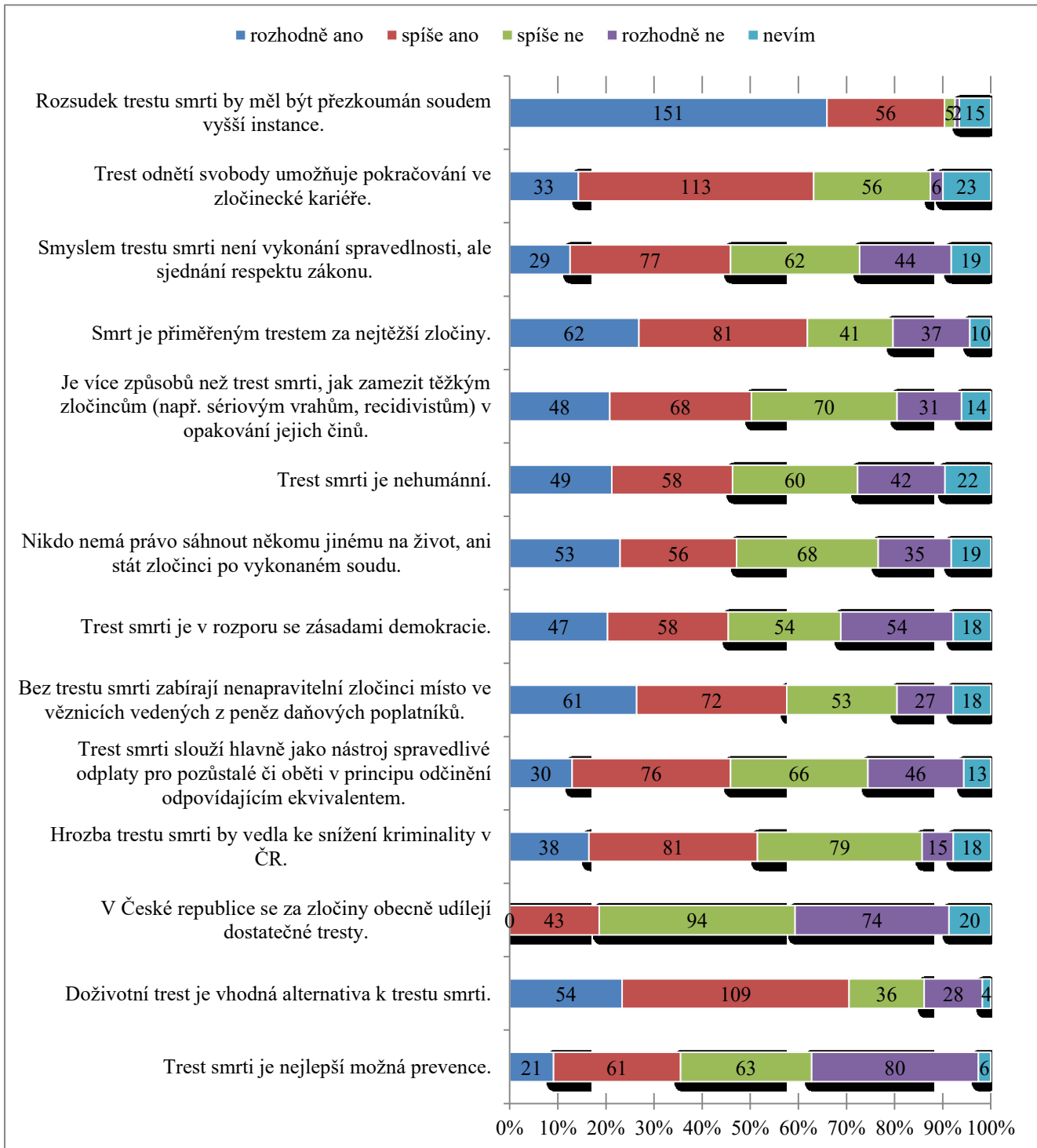
Graf č. 3:

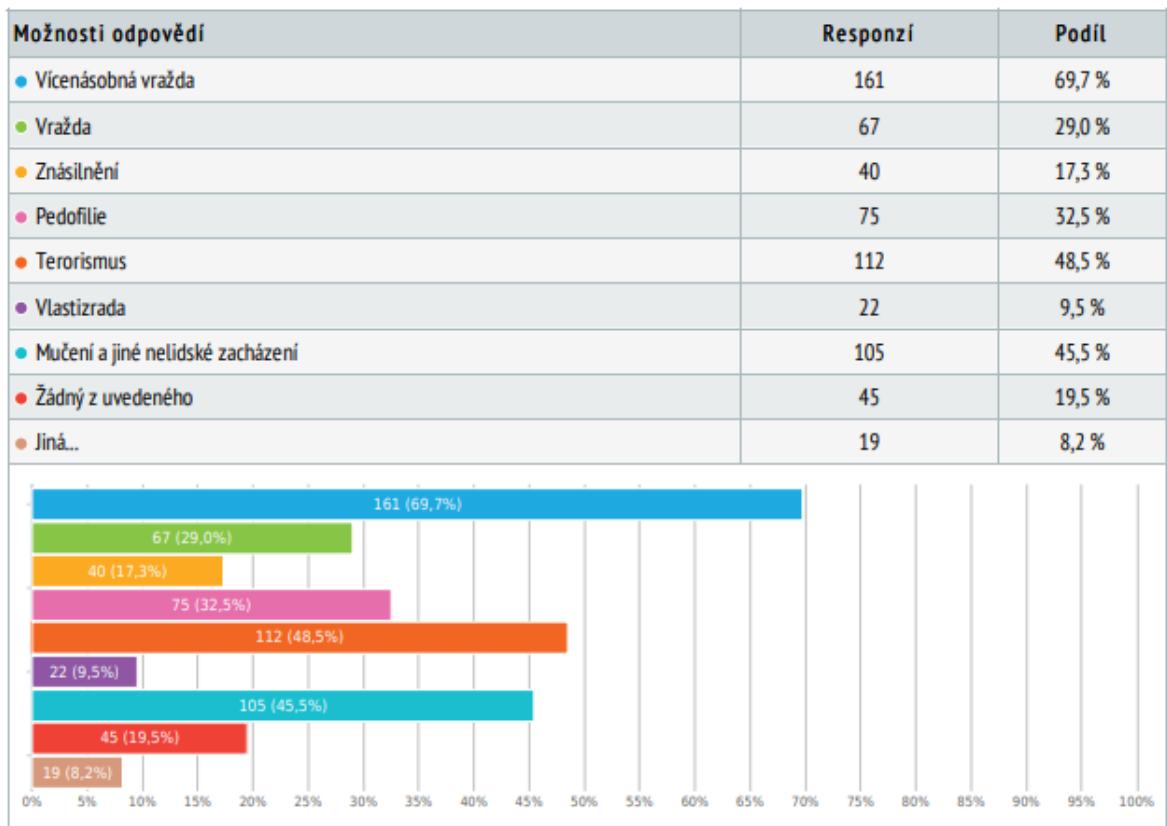
Graf č. 4:

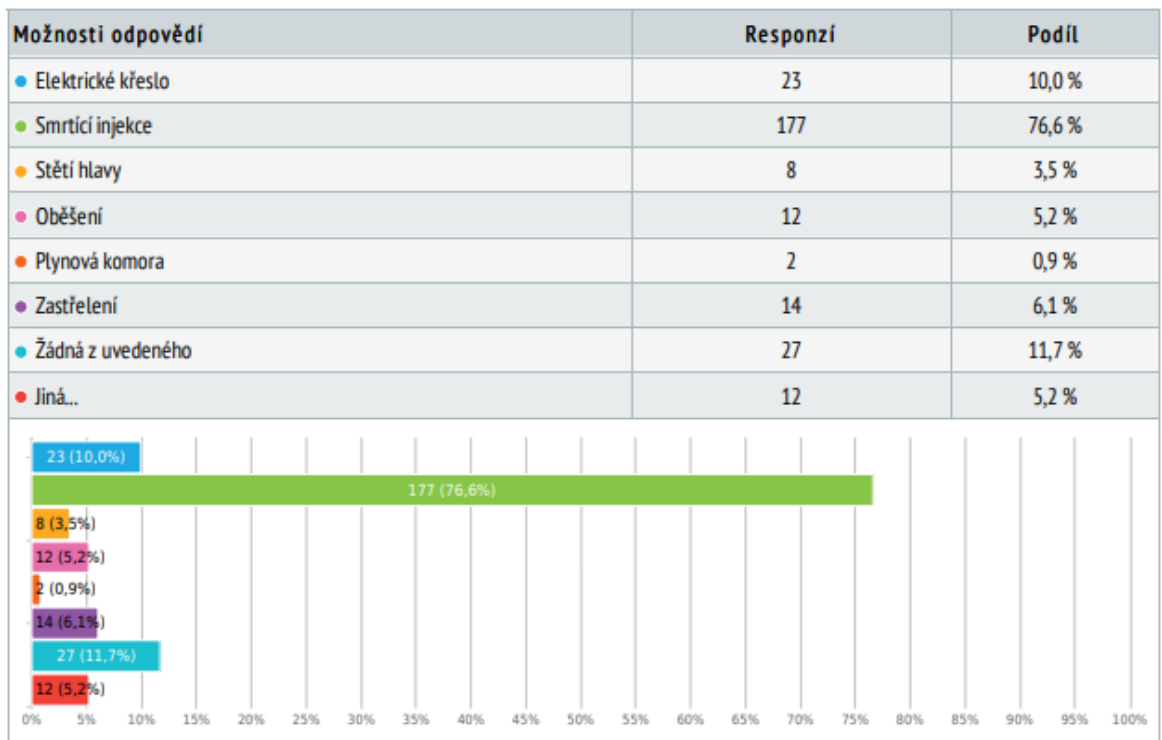
Graf č.5:

Graf č. 6:

Graf č. 7:

Celé znění dotazníku:

- 1) Z jakého kraje ČR pocházíte?
- 2) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- 3) V jakém roce byl v České republice trest smrti zrušen?
- 4) Přikláníte se k opětovnému zavedení trestu smrti?
- 5) Myslíte si, že trestanec odsouzený na 10 a více let, má po propuštění možnost znovu se plnohodnotně začlenit do společnosti?
- 6) Myslíte si, že riziko justičního omylu je příliš vysoké
- 7) V minulosti byl často zneužíván trest smrti k odstranění politicky nepohodlných osob. Byli byste pro zavedení trestu smrti v případech, že by ho nebylo možné uložit za politické delikty?

Řekněte, prosím, zda souhlasíte s následujícími výroky:

- 8) Trest smrti je nejlepší možná prevence.
- 9) Doživotní trest je vhodná alternativa k trestu smrti.
- 10) V České republice se za zločiny obecně udílejí dostatečné tresty.
- 11) Hrozba trestu smrti by vedla ke snížení kriminality v ČR.
- 12) Trest smrti slouží hlavně jako nástroj spravedlivé odplaty pro pozůstalé či oběti v principu odčinění odpovídajícím ekvivalentem.
- 13) Bez trestu smrti zabírají nenapravitelní zločinci místo ve věznicích vedených z peněz daňových poplatníků.
- 14) Trest smrti je v rozporu se zásadami demokracie.
- 15) Nikdo nemá právo sáhnout někomu jinému na život, ani stát zločinci po vykonaném soudu.
- 16) Trest smrti je nehumánní.
- 17) Je více způsobů než trest smrti, jak zamezit těžkým zločincům (např. sériovým vrahům, recidivistům) v opakování jejich činů.
- 18) Smrt je přiměřeným trestem za nejtěžší zločiny.
- 19) Smyslem trestu smrti není vykonání spravedlnosti, ale sjednání respektu zákonu.
- 20) Trest odnětí svobody umožňuje pokračování ve zločinecké kariéře.
- 21) Rozsudek trestu smrti by měl být přezkoumán soudem vyšší instance.

22) Za jaký přečin byste udělili trest smrti? (Vyberte z následujících 1 či více možností)

- Vícenásobná vražda
- Vražda
- Znásilnění
- Pedofilie
- Terorismus
- Vlastizrada
- Mučení a jiné nelidské zacházení
- Žádný z uvedeného
- Jiná:

23) Pokud by se hypoteticky znovu zavedl trest smrti, jaká forma je podle Vás nejvhodnější? (Vyberte z následujících 1 či více možností)

- Elektrické křeslo
- Smrtící injekce
- Stětí hlavy
- Oběšení
- Plynová komora
- Zastřelení
- Žádná z uvedeného
- Jiná: